

Slutrapport för regeringsuppdraget Kommunala strategier för föräldrastöd

Redovisning för åren 2010-2011

Statens folkhälsoinstitut

Postadress
831 40 ÖSTERSUND
Besöksadress
Forskarens väg 3

Telefon
vx 063-19 96 00

Telefax
vx 063-19 96 02

E-post
info@fhi.se

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1. Uppdraget och genomförande	5
2. Regeringsuppdragets fyra delar	6
2.1 Stimulansbidrag (70 miljoner kronor) till ett urval av kommuner	6
2.2 Samverkansgrupp för föräldrastöd som stöd i arbetet med föräldrastöd.....	6
2.3 Dialogforum för kommuner och idéburna organisationer kring föräldrastöd	7
2.4 Öppna jämförelser avseende föräldrastöd	7
3. Sammanfattande resultat	7
3.1 Öppna jämförelser avseende föräldrastöd	7
3.2 Måluppfyllelse avseende strategin	8
3.3 Övriga resultat	11
3.4 Vill föräldrar ha stöd?.....	12
3.5 Arenor för föräldrastöd.....	14
3.6 Ökad kännedom med marknadsföring.....	17
3.7 Lönar sig föräldrastöd ekonomiskt?	17
4. Sammanfattande analys	19
4.1 Val av ansvarig kommunal förvaltning - betydelse för implementering av föräldrastödet? .	19
4.2 Universellt kontra riktat föräldrastöd	19
4.3 Folkhälsofonder för att stimulera föräldrastödsarbetet?.....	20
4.4 Framgångsfaktorer generellt.....	20
4.5 Framgångsfaktorer kopplade till den nationella strategins olika delmål	22
5. Satsningen som modell för att utveckla forskningsnära praktik.....	34
6. Avslutande reflektion	35

Bilaga 1 Schematisk redovisning projektkommunerna

Bilaga 2 Schematisk redovisning projektkommunerna

Bilaga 3 Rapporter/artiklar från forskningen

Ekonomisk redovisning

Sammanfattning

Regeringen gav våren 2009 Statens folkhälsoinstitut ett uppdrag, inom ramen för Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla, att utveckla kommunala strategier för föräldrastöd. Uppdraget inleddes med att Folkhälsoinstitut efter utlysning valde ut ett antal projektkommuner. Dessa fick medel för att i samarbete med ett forskningslärosäte utveckla föräldrastödet i enlighet med definitionen av föräldrastöd i den nationella strategin. Projekttiden för deltagande kommuner har varit två år, 2010-2011. Kalmar, Spånga-Tensta SDF, Södertälje, Umeå, Växjö, Sjuhärads kommunalförbund, Tjörn, Ovanåker, Linköping och Uddevalla är de kommuner som bland nära femtiotalet sökande valdes ut till projektkommuner och som har samarbetat med varsitt forskningslärosäte.

I arbetet med regeringsuppdraget har Folkhälsoinstitutet arrangerat och medverkat vid en rad olika projektträffar, möten och konferenser med såväl forskare som kommunala projektledare. Därtill har det varit många kontakter både med projektkommunerna och deras samarbetande forskningslärosäten men också med andra kommuner och organisationer med intresse för föräldrastödsarbetet. Under arbetets gång har det internt på Folkhälsoinstitutet formerats en arbetsgrupp kring föräldrastödsarbetet som haft många kontakter med andra aktörer inom och utom institutet.

Projektkommunerna har utvecklat verksamheten med föräldrastöd i varierande omfattning. Två kommuner, Linköping och Växjö, förefaller att ha utvecklat föräldrastöd enligt den nationella strategin påfallande väl. Stöd till föräldrar erbjuds familjer med barn i olika åldrar och kommunerna har ett brett samarbete med andra organisationer som landsting och frivilliga organisationer. Utmärkande för dessa två kommuner är att de påbörjade arbetet relativt tidigt, 2001 respektive 2004.

Denna satsning på att utveckla kommunala strategier för föräldrastöd har bidragit med viktig kunskap om hur ett framgångsrikt föräldrastöd kan bedrivas för att uppnå målen i regeringens föräldrastödsstrategi. Projekten har främst bidragit med kunskaper kring mål ett och mål två i strategin, dvs. att utveckla former för samverkan kring föräldrastöd samt utveckla arenor och mötesplatser.

Utformningen av anslaget till de tio kommunerna är unikt genom att projektplanerna formulerats av kommunala representanter i samarbete med forskare. Modellen förefaller vara framgångsrik. Utformningen av anslaget gör att de projekt som utformats varit relevanta för de kommuner som deltagit. Vidare, genom medverkan från forskarna har projekten utformats så att de ger förutsättningar för bred spridning till andra kommuner. Således verkar anslagskonstruktionen öka nyttan av tilldelade medel.

Några framgångsfaktorer går att urskilja som är gemensamma för alla projekten. Dessa vill vi särskilt lyfta fram då vår bedömning är att de kan fungera som stöd och utgångspunkt för kommuner som ännu inte kommit så långt i sitt föräldrastödsarbete. Som underlag för den analys som vi gjort har, förutom resultat från projekten inom Kommunala strategier för föräldrastöd, även resultat från de två föräldrastödsprojekten inom regeringsuppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga ("50-miljonersuppdraget") tagits med i syfte att få en bredare helhetsbild att utgå från. Det är Uppsalaprojektets arbete med programmet Triple P – Programmet för Positivt Föräldraskap samt föräldrastödsprojektet i Skara som inkluderats.

- **Satsa på kartläggning och marknadsföring!**

Först och främst bör man som kommun satsa på att kartlägga det befintliga föräldrastödsarbetet för att sedan komplettera stödet baserat på de behov som finns i kommunen och därefter synliggöra utbudet. Många föräldrar känner inte till vilket föräldrastöd som erbjuds, vilket gäller både inom och mellan olika kommunala förvaltningar och aktörer utanför kommunens organisation.

- **Satsa på mångfald, variation och tillgänglighet!**

Att det finns ett brett utbud som passar alla familjer och deras skilda behov gör att flera föräldrar nås. Föräldrar önskar mötesplatser av olika slag, där exempelvis internet kan vara ett forum. Mötesplatser bryter också den isolering som många föräldrar kan uppleva i sitt föräldraskap. Familjecentralen är en arena för föräldrastöd som kan vara en bra ingång för att nå alla föräldrar och som fortfarande har stor utvecklingspotential i många kommuner.

- **Avsätt resurser för föräldrastöd!**

De kommuner som avsätter resurser, både personellt och ekonomiskt, för sitt föräldrastöd har också bäst förutsättningar att lyckas med föräldrastödsarbetet. Kommuner som anställt samordnare har nått längre i sitt arbete och man får en person som kan ha den överblick på föräldrastödet som behövs för att nå framgång.

- **Ekonomiska incitament!**

Det finns hälsoekonomiska och ekonomiska vinster i satsning på föräldrastöd, och dessa beräkningar är viktiga att lyfta fram i det hälsofrämjande föräldrastödsarbetet visar flera projektkommuner. Stimulansbidrag till samverkan mellan kommun och andra aktörer, men även inom den kommunala organisationen, kan vara en modell som bidrar till att det utvecklas strukturer för långsiktighet i kommunens hälsofrämjande arbete. Kommuner skulle kunna utgå från detta som en modell och inrätta exempelvis kommunala folkhälsofonder.

- **Samverkan för föräldrastöd!**

Projekten har i mångt och mycket haft fokus på samverkan, och samverkan generellt är en potential till att nå en gemensam bild av föräldrastödsarbetet. Den möjliggör att aktörer, exempelvis familjecentraler, förvaltningar inom kommunen etc. ser nyttan av att jobba med familje-/föräldrastöd.

- **Behov av uppföljning och utvärdering!**

På lokal och regional nivå är det viktigt att välja föräldrastödsinsatser med vetenskapligt stöd samt att utveckla former för att på ett enkelt, men systematiskt sätt, följa upp och utvärdera föräldrastödsarbetet.

1. Uppdraget och genomförande

Regeringen gav våren 2009 Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att fördela 70 miljoner kronor i stimulansbidrag till ett urval av kommuner. Syftet med bidragen var att kommunerna i samarbete med ett forskningslärosäte skulle utveckla föräldrastödet i enlighet med definitionen av föräldrastöd i Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla. Målsättningen med strategin är att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling.

Därutöver fick Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att:

- Bilda en samverkansgrupp för föräldrastöd som stöd i arbetet med föräldrastöd.
- Skapa ett dialogforum för kommuner och idéburna organisationer kring föräldrastöd.
- Utveckla och ansvara för ett webbaserat system som erbjuder kommuner möjlighet att göra öppna jämförelser avseende föräldrastöd.

Regeringsuppdraget skulle genomföras i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting. Regeringsuppdraget har pågått i två år, 2010-2011, och slutrapporteras till departementet den 10 juni 2012. Delrapportering har skett den 30 juni 2010.

Inom arbetet med regeringsuppdraget har Folkhälsoinstitutet arrangerat och medverkat vid en rad olika projekträffar, möten och konferenser med såväl forskare som kommunala projektledare. Därtill har kontakter skett via mejl och telefonsamtal både med projektkommuner och deras samarbetande forskningslärosäten, men också med andra kommuner och organisationer med intresse för föräldrastödsarbetet. Under arbetets gång formerades internt på Folkhälsoinstitutet en arbetsgrupp kring föräldrastödsarbetet som har haft många kontakter med andra aktörer inom och utom institutet. Arbetet inom gruppen fortsätter även efter det att denna slutrapport lämnats, då främst med koppling till regeringsuppdragen avseende

- riktat föräldrastöd
- utvärdering och utveckling föräldrastöd samt
- ett nytt regeringsuppdrag att genomföra regionala konferenser m.m. i enlighet med regeringens nationella strategi för ett utvecklat föräldrastöd.

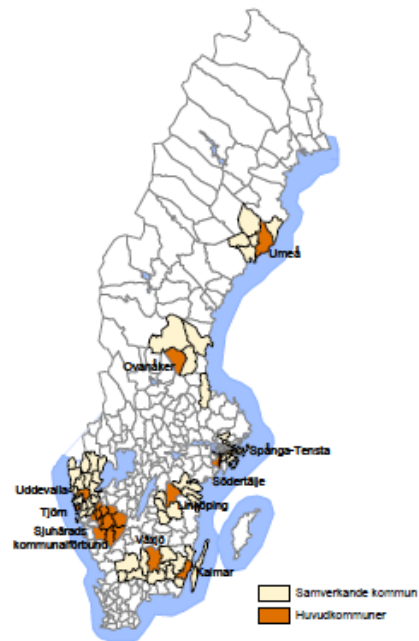
Inför slutrapportering av uppdraget har forskare från föräldrastödsprojekten deltagit i ett analysseminarium i april 2012 kring resultaten från de olika projekten i syfte att bistå Folkhälsoinstitutet. Vid analysseminariet deltog forskare från Karolinska Institutet och universiteten i Uppsala, Umeå, Göteborg och Linköping. Som underlag till det seminariet användes, förutom resultaten från projekten inom Kommunala strategier för föräldrastöd, även resultat från de två föräldrastödsprojekten inom regeringsuppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga ("50-miljonersuppdraget"). Syftet var att få en bredare helhetsbild att utgå från. Från det så kallade "50-miljonersuppdraget" ingår Uppsalaprojektets arbete med programmet Triple P – Programmet för Positivt Föräldraskap som återfinns i redovisningen nedan – samt föräldrastödsprojektet i Skara. Resultatet från analysseminariets diskussioner återfinns längre fram i slutrapporten dels som generella framgångsfaktorer för lokalt/regionalt föräldrastödsarbete, dels som framgångsfaktorer och lärdomar som kan kopplas till arbetet med att uppnå strategins olika delmål.

Nedan följer en kort sammanfattning avseende regeringsuppdragets fyra olika delar. Ytterligare information finns i redovisningens bilagor i form av schematiska sammanställningar från kommunernas projekt.

2. Regeringsuppdragets fyra delar

2.1 Stimulansbidrag (70 miljoner kronor) till ett urval av kommuner

Efter utlysning av stimulansbidrag hösten 2009 valde Statens folkhälsoinstitut ut tio projektkommuner som i samarbete med varsitt forskningslärosäte fick i uppdrag utveckla kommunala strategier för föräldrastöd i enlighet med definitionen av föräldrastöd i den Nationella strategin. Urvalet gjordes enligt femton fastställda kriterier (baserad på Nationella strategin): Bedömning av ansökningarna genomfördes i en intern bedömningsgrupp och styrgrupp inom Statens folkhälsoinstitut. Beredning och beslut utfördes under tiden oktober – november 2009 och bidragen utbetalades under december 2009.

Bland 47 huvudsökande kommuner utsågs Kalmar, Spånga-Tensta SDF, Södertälje, Umeå, Växjö, Sjuhärads kommunalförbund, Tjörn, Ovanåker, Linköping och Uddevalla till projektkommuner. Genom projektkommunernas samverkan med ytterligare ett antal kommuner har totalt 79 kommuner och sex stadsdelar i Stockholms stad i olika grad varit involverade i satsningen. Spånga-Tensta och Södertälje kommuner har i sitt arbete haft samma kommuner med i sin samverkan. Dessa kommuner räknas bara en gång i denna sammanställning.

2.2 Samverkansgrupp för föräldrastöd som stöd i arbetet med föräldrastöd

Statens folkhälsoinstitut har haft i uppdrag att bilda en samverkansgrupp för föräldrastöd. Gruppen ska enligt uppdraget vara ett stöd i Folkhälsoinstitutets uppdrag att sprida kunskap om universellt förebyggande modeller, metoder och program vars syfte överensstämmer med den definition på föräldrastöd som anges i strategin. Samverkansgruppen för föräldrastöd bildades i augusti 2009 och har träffats ett flertal gånger under projektiden. I gruppen återfinns representanter för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Socialstyrelsen, UPP-centrum (Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa – UPP), Svenska föreningen för psykisk hälsa (SFPH), Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS), Föräldraalliansen, Föreningen för familjecentralers främjande (FFFF) samt forskare från Örebro, Uppsalas och Linköpings universitet, vilka alla är lärosäten knutna till föräldrastödsprojekt inom regeringsuppdraget.

Gruppen utökades med experter från Hjärtebarnsförbundet och Handikappförbunden samt Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU), när Folkhälsoinstitutet fick ytterligare uppdrag inom föräldrastödsområdet med fokus på stöd till föräldrar med barn med funktionsnedsättningar. Då knöts även expert från området barn- och ungdomspsykiatri till gruppen. Samverkansgruppen kommer att vara ett fortsatt stöd till Folkhälsoinstitutet även efter det att detta regeringsuppdrag avslutats. Sammansättningen kommer dock att ses över som ett resultat av att detta uppdrag avslutas och institutet fått nya uppdrag inom föräldrastödsområdet.

2.3 Dialogforum för kommuner och idéburna organisationer kring föräldrastöd

Statens folkhälsoinstitut har haft i uppdrag att skapa ett dialogforum för kommuner och idéburna organisationer kring föräldrastöd. Forumet ska syfta till att utbyta erfarenheter och att ta tillvara på och sprida goda exempel på det lokala utvecklingsarbetet av föräldrastöd. Folkhälsoinstitutet ska årligen hålla minst ett dialogforum som har strategins mål och dess delmål som fokusområde. De två senaste åren har två dialogforum genomförts med ett hundratal deltagare vid varje konferens. En tredje konferens arrangerades i december 2012.

Ytterligare en kanal för att sprida kunskap och inspiration kring föräldrastödjande arbete är det Magasin föräldrastöd som Folkhälsoinstitutet har publicerat med hittills två nummer. Ytterligare ett nummer planeras till vintern 2012. Magasinet presenterar resultat från föräldrastödsarbetet i satsningen Kommunala strategier för föräldrastöd men också goda exempel som exempelvis Skara och Uppsala kommuners föräldrastödsprojekt inom regeringsuppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga.

Genom uppdatering och omstrukturering av Folkhälsoinstitutets föräldrastödswebb är förhoppningen att nå ytterligare spridning av vad som framkommit i föräldrastödsprojekten.

2.4 Öppna jämförelser avseende föräldrastöd

Öppna jämförelser föräldrastöd

Hur ser föräldrastödsarbetet ut i din kommun jämfört med i andra kommuner? Kan andra hämta kunskap och inspiration från din kommun? Skulle ni vilja hämta idéer från andra kommuner eller stadsdelar?

Läs mer om Öppna jämförelser föräldrastöd.

Enkät

Här kan du rapportera in i vilken utsträckning din kommun/stadsdel använder sig av olika metoder för att stötta föräldrar och främja parentationer. Har du har skickat in dina uppgifter kommer du att enkelt kunna jämföra din kommun med andra kommuner vad gäller t ex typ och omfattning av föräldrastödjande metoder.

Klicka här för att komma till enkäten

Responsenom definition av föräldrastöd

En aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.

Folkhälsoinstitutet har tillsammans med projektkommunerna och Sveriges Kommuner och Landsting undersökt möjligheten att utveckla ett webbaserat system för öppna jämförelser kring föräldrastöd. Inom ramen för regeringsuppdraget ingick ”att utveckla och ansvara för ett webbaserat system som erbjuder kommuner en möjlighet till att göra öppna jämförelser avseende föräldrastöd enligt strategins definition på föräldrastöd, dess mål och delmål. Systemet ska vara frivilligt,

webbaserat, enkelt att använda och innehålla kvantitativa uppgifter.” Ansvariga tjänstemän vid Socialdepartementet har fått en preliminär redovisning av uppdragets resultat i oktober 2011.

3. Sammanfattande resultat

De resultat som presenteras bygger huvudsakligen på de slutrapporter som deltagande projektkommuner lämnat till Folkhälsoinstitutet mars 2012. Inledningsvis återrapporteras den del av uppdraget som berör öppna jämförelser avseende föräldrastöd.

3.1 Öppna jämförelser avseende föräldrastöd

Utredningsarbetet, som har letts av utredare Karin Guldbbrandsson, genomfördes i två steg. Det *första steget* grundades på en pilotstudie omfattande en webbenkät med frågor kring föräldrastöd i 49 kommuner och 21 stadsdelar i Västra Götalandsregionen (VGR). I det *andra steget* reviderades webbenkäten och den del i systemet som skulle möjliggöra öppna jämförelser, dvs. den grafiska presentationen av insamlade data utvecklades och testkördes. Hela systemet testades sedan i de kommuner, inklusive samarbetskommuner, som erhållit stimulansbidrag från Statens folkhälsoinstitut för att utveckla arbetet med föräldrastöd. Syftet med detta steg var att testa det

webbaserade systemet för öppna jämförelser i sin helhet på en grupp kommuner (N=64) som var långt framme i föräldrastödsarbetet och som hade stöd i sitt arbete av en forskargrupp. Synpunkter från de deltagande kommunerna inhämtades med hjälp av en webbenkät, via telefonintervjuer samt i samband med en workshop.

Följande allvarliga problem framkom i utredningsarbetet:

- Begreppsbildningen inom föräldrastödsområdet är inte klar och man har inte enats kring definitioner kring vad som exempelvis avses med föräldrastöd. Detta skulle kunna leda till att en del kommuner överrapporterar medan andra underrapporterar data.
- I många kommuner, särskilt i de mindre, saknas en stabil infrastruktur för genomförande av öppna jämförelser av föräldrastöd.
- Föräldrastödsprogram anpassas ofta till lokala förhållanden, vilket medför osäkra jämförelser.
- Öppna jämförelser av föräldrastöd uppfattades vid denna tidpunkt inte som tillräckligt intressanta för kommunerna i förhållande till den tid det tar att samla in och mata in data i systemet.
- Ett frivilligt system är problematiskt när data för öppna jämförelser ska inlämnas. Sannolikheten är stor att ”duktiga” kommuner matar in data i systemet oftare än ”mindre duktiga” kommuner. Detta medför två problem, dels att bilden av föräldrastödsarbetet blir missvisande på nationell nivå, dels att flera av de ”duktiga” kommunerna framstår som ”sämre” i en öppen jämförelse.

Slutsatsen från detta omfattande utredningsarbete är att det, enligt den modell som beskrivs i regeringsuppdraget, är omöjligt att uppnå landsövergripande, säkra och rättvisa data i ett system för öppna jämförelser avseende föräldrastöd. Denna slutsats stämmer väl överens med resultatet av en annan utredning om öppna jämförelser inom folkhälsoområdet som 2011 lämnades till Socialdepartementet: ”Så länge inte alla aktörer gör eller har behov av att följa upp samma åtgärder eller att använda samma indikatorer och metoder, blir det inte möjligt att göra en öppen jämförelse baserad på en rangordning och god täckningsgrad för alla de 290 kommunerna.” Med säkrare och mer rättvisa registerbaserade jämförelseindikatorer på utfallsnivå skulle dock ett system för öppna jämförelser föräldrastöd kunna fungera. En utmaning för framtiden är således att identifiera indikatorer och utveckla register för dessa, exempelvis mått på föräldrastress, barns och ungas behov av speciella insatser och strukturerade bedömningsinstrument på gruppnivå. Ett alternativ kan vara att utveckla former för en enklare uppföljning av föräldrastödsarbetet. En fråga om kommunernas användning av föräldrastödsprogram har exempelvis ingått i den s.k. länsrapporten där institutet årligen samlar in uppgifter från länsstyrelser och kommuner om tillsynsarbetet enligt alkohol- och tobakslagen och om kommunernas övriga alkohol och drogförebyggande arbete.

3.2 Måluppfyllelse avseende strategin

Totalt tio projektkommuner och forskningslärosäten har inom regeringsuppdraget arbetat utifrån den nationella föräldrastödsstrategin, dess mål och delmål. Regeringen beslutade år 2009 om den Nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla. Strategins övergripande mål är: Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0–17 år). Delmål 1 är att öka samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar. Delmål 2 är att öka antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar. Delmål 3 är att öka antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande och universella, evidensbaserade föräldrastödsprogram.

Nedanstående resultat baseras huvudsakligen på projektens egna skattningar av graden av måluppfyllelse i förhållande till målen i föräldrastödstrategin, som lämnades i samband med att projektledarna fick svara på en rad frågor som ställdes i anslutning till projektens slutrapportering.

Övergripande målet

Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets hela uppväxt

Det övergripande målet handlar om att alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0–17 år). Samtliga projektkommuner uppskattar att de uppnått huvudmålet och i stora drag även delmålen i strategin. På frågan om man efter projektets slut anser att man kan erbjuda föräldrastöd under barnets hela uppväxt, uppger åtta av tio projektkommuner och de allra flesta av samverkanskommunerna att man kan det. I Södertälje och Spånga-Tenstas projekt låg fokus på att nå föräldrar med barn 3-12 år genom att utveckla ett nytt föräldrastödsprogram, ABC – Alla Barn i Centrum. Deras målgrupp var således inte fullt så bred som det övergripande målet.

Kopplat till det övergripande målet uppger samtliga projektkommuner och de flesta (62 av 69) av de samverkande kommunerna att projekten har lett till ökad kunskap om betydelsen att arbeta med föräldrastöd. Projekten ombads även att uppskatta hur många föräldrar med barn i åldern 0-17 år som man anser sig ha nått vid projektets slut. Flera projektkommuner uppger att de har svårt att göra någon sådan uppskattning. De projekt som gjort en skattning av hur många föräldrar med barn i åldern 0-17 år som man har nått vid projektets slut varierade från cirka fem till tjugo procent. Mer detaljerad redovisning av kommunernas måluppfyllelse kopplad till det övergripande målet återfinns i de bilagor/schematiska sammanställningar som bifogas denna rapport.

Delmål 1

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar

Projektet har i huvudsak lett till:

- ökad samverkan inom kommunen mellan berörda instanser och mellan kommuner.
- ökning av strukturerade former för samverkan gällande det föräldrastödande arbetet inom den kommunala organisationen.
- ökad integrering av det föräldrastödande arbetet i ordinarie hälsofrämjande arbete.
- att föräldrastöd är ett mer prioriterat område efter projekttidens slut.
- att en formaliserad regional samordning kring föräldrastödet etablerats, antingen via regionen, kommunalförbundet eller via samarbetet med landstinget.

För delmål 1, som fokuserar på ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar, gör samtliga projektkommuner samt de allra flesta av samverkanskommunerna bedömningen att delmålet som helhet uppnått. Främst verkar arbetet ha lett till ökad samverkan inom kommunen mellan berörda instanser (t.ex. skola, polis, socialtjänst, ideell sektor). Samtliga tio projektkommuner och 66 av 69 samverkanskommuner uppger detta. Nio av tio projektkommuner uppger att projektet lett till ökad samverkan mellan kommun och idéburna organisationer, medan bara hälften av samverkanskommunerna uppger det. 58 av de 69 samverkanskommunerna uppger att projektet har lett till en ökning av strukturerade former för samverkan gällande det föräldrastödande arbetet inom den kommunala organisationen.

Den samverkan man haft inom projekten uppges också ha lett till en ökad integrering av det föräldrastödande arbetet i samtliga projektkommuners ordinarie hälsofrämjande arbete (52 av 69 samverkanskommuner uppger detsamma) och man uppger att föräldrastöd är ett mer prioriterat område efter projekttidens slut.

Arbetet verkar dock inte ha lett till att alla kommuner fått ett ökat antal sammanhållna

föräldragrupper. I slutrapporten ställdes frågan om projektet lett till ökat antal sammanhållna föräldragrupper där föräldrar kan mötas även efter att de mer formella träffarna på mödra- och barnvårdscentralen tagit slut. Några kommuner uppger att de inte har ägnat sig åt detta eller inte kan svara på frågan eftersom ”sammanhållna föräldragrupper” definierats som att samma föräldrar deltar i/följer varandra i under barnens uppväxt men i olika typer av mötesarenor. Av projektkommunerna uppger Kalmar, Södertälje, Umeå, Ovanåkers kommuner att man uppnått fler sammanhållna föräldragrupper. Av samverkanskommunerna uppger 26 kommuner att man uppnått fler sammanhållna föräldragrupper.

Åtta av tio projektkommuner samt deras samarbetskommuner uppger att projektet lett till en formaliserad regional samordning kring föräldrastödet, antingen via regionen, kommunalförbundet eller via samarbetet med landstinget. Exempelvis har det i Kronobergsregionen anställts en regional samordnare, eller man har, som i Linköping, etablerat nätverk av föräldrastödsaktörer. Mindre kommuner såsom Tjörn och Ovanåker och deras samverkande kommuner uppger att projektet inte har lett till att en regional samordning för föräldrastöd etablerats.

Samtliga projektkommuner förutom Ovanåker uppger att man har bildat nätverk tillsammans med de kommuner man samverkat med i projektet i syfte att fortsatt diskutera arbetet med föräldrastöd. Ovanåkers projekt konstaterar att man i projektet tog med ett antal samverkanskommuner utan att i förväg ha identifierat om det fanns ett behov av samverkan, vilket kan vara en tänkbar förklaring till att Ovanåkers projekt inte heller efter projektets slut gått vidare med att bilda nätverk för föräldrastödsarbetet mellan kommunerna. Samtliga projektkommuner, som uppger att de bildat nätverk, säger att de har fattat formella beslut om att ingå i nätverket även under 2012, dvs. efter projekttidens slut. För de samverkande kommunerna gäller att sådant beslut fattats i cirka hälften av kommunerna.

Delmål 2

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Projekten har i huvudsak lett till:

- ökad kännedom hos föräldrar om former av föräldrastöd som finns lokalt.
- ökat antal mötesplatser för föräldrar.

Samtliga tio projektkommuner uppger att arbetet lett till ökad kännedom bland föräldrar om lokala former av föräldrastöd. Samtliga tio projektkommuner uppger också att projektet lett till att man fått ett ökat antal mötesplatser för föräldrar. 58 av 69 samverkanskommuner uppger att projektet lett till ökad kännedom bland föräldrar om vilka former för föräldrastöd som finns tillgängliga lokalt och 44 av 69 samverkanskommuner uppger att antalet mötesplatser har ökat.

Exempel på projekt där man satsat på att utveckla föräldrastödet via befintliga arenor och mötesplatser är utveckling av småbarnsstunder på bibliotek (Tjörn), pappagrupper på MVC, cirklar på nätet samt Familjeverkstan via församlingar och skolor (Ovanåker). Några projekt lyfter också fram att projektet lett till en utökning/mer nyttjande av familjecentraler och öppna förskolor – i synnerhet där man ordnat mer ”riktade” träffar för exempelvis tvillingföräldrar, unga föräldrar eller nyanlända föräldrar, som i Linköpings och Umeås projekt. Spånga-Tensta, Södertälje och Kalmar uppger att projektet lett till en ökning av antalet mötesplatser för föräldrar och nämner här förskola/öppen förskola, skola, familjecentral och kyrkan som arenor som nyttjats mer. I dessa kommuners projekt har forskarna genomfört en enkätundersökning som visar att antalet arenor ökat från 89 till 100 i Spånga-Tensta och Södertälje och i Kalmar från 36 (2009) till 44 arenor (2011). Ytterligare ett exempel är Uddevallas projekt, som uppskattar att den modell för samarbete mellan

kommun och idrottsföreningar som prövats, lett till fler mötesplatser och hälsofrämjande arenor främst för föräldrar med invandrarbakgrund. Mer information om arenor redovisas längre fram i rapporten under rubriken *3.5 Arenor för föräldrastöd*.

Delmål 3

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram

Projekten har i huvudsak lett till:

- ökad användning av föräldrastödsprogram.

Åtta av tio projektkommuner uppger att projektet lett till ökad användning av föräldrastödsprogram såväl i den egna kommunen som i samverkanskommunerna. I sex av projektkommunerna uppger man att antalet utbildare lokalt/regionalt i föräldrastödsprogram ökat, vilket man även uppger för sina samverkanskommuner.

3.3 Övriga resultat

Nedanstående resultat är inte direkt relaterade till något av delmålen i strategin men är ändå resultat värda att presentera.

CRM – Community Readiness Model

Nitton kommuner har via tre av föräldrastödsprojekten - Spånga-Tensta, Södertälje och Kalmar provat Community Readiness Model (CRM) i samverkan med forskningslärosätet Karolinska Institutet. CRM är ett verktyg för att ta reda på hur medveten och redo en organisation är att börja arbeta med ett specifikt ämnesområde. Syftet är att bättre lyckas med implementeringen av föräldrastödssatsningen. Genom intervjuer med nyckelpersoner ges en samlad bedömning av kommunens förändringsbenägenhet. CRM fungerar som en enkel temperaturmätare i organisationen och kan ge ledning i vad som ligger närmast i fokus för ytterligare steg framåt i förankringsprocessen av en ny verksamhet. CRM visar var organisationens "svagaste länk" är och ger förslag på åtgärder. Resultaten kan fungera som stöd i diskussionen kring hur arbetet ska gå vidare och vad som behöver stärkas ytterligare för att nå nästa nivå i arbete med implementering.

Projekten inleddes med en kartläggning av kommunernas föräldrastödsarbete med hjälp av CRM. Efter 18 månader gjordes en uppföljning av den forskargrupp på Karolinska institutet (KI) som genomförde CRM i kommunerna. Den visade att beredskapen till förändring hade höjts i nio kommuner, låg kvar på samma nivå i åtta kommuner och hade sänkts i två kommuner. En tänkbar förklaring till sänkningen kan vara att föräldrastödsarbetet där stoppades upp av omorganisationer i kommunerna.

Barnkonventionen i föräldrastödsprogram

Forskarna från Umeå universitet, som samverkar med Umeås projekt, har i ett av sina delprojekt undersökt hur barnkonventionen uttrycks i föräldrastödsprogram. Syftet var att få kunskap om hur kursledare för olika föräldrastödsprogram beskriver sitt barnperspektiv och förhållningssätt till barnkonventionen. Totalt intervjuades 12 ledare som representerade sex olika program. Programmen var såväl manualstyrda som mer fritt utformade. Resultaten från studien visar att ledarna ansåg att de föräldrastöd de representerade hade barnkonventionen som värdegrund, men att det inte tydliggjordes i materialet i någon större utsträckning och inte heller nämndes för föräldrarna. I studien framkom att synen på barnkonventionens värdegrund är relativt lika bland utbildarna, oavsett vilket föräldrastöd de företräder. Barnkonventionen värdegrund handlar, enligt ledarna, om att lyssna på barnet, ta det på allvar, se det som en kompetent individ och att ha förmåga att sätta sig in i

barnets perspektiv. För att föräldrarna ska kunna sätta barnets bästa främst, i enlighet med barnkonventionen, behöver de det stöd som en föräldragrupp kan ge, menar ledarna. Forskarna drar slutsatsen att barnkonventionen kan tydliggöras ytterligare i olika föräldrastödsprogram, men också i de utbildningar som ledarna går.

Forskarna vid Linköpings universitet, som samverkar med Linköpings projekt, lyfter att föräldrastöd bör kontextualiseras och ses i relation till de samhälleliga och lokala förutsättningar som präglar vardagslivet i olika familjer, och som därmed påverkar vuxnas och barns hälsa. De anser vidare att föräldrastöd behöver utformas tydligare i relation till andra stödjande praktiker och satsningar på områden som exempelvis arbetsmarknad, skola, vård och omsorg och som direkt eller indirekt berör familjers livsvillkor. Forskningsresultaten visar att det i större utsträckning går att tydliggöra barnkonventionen i föräldrastödsprogrammen och på så sätt öka medvetenheten och kunskapen om barns rättigheter bland föräldrar. Ytterligare utvecklingspotential är att utforma föräldrastödet så att det verkar för ett jämställt föräldraskap. I detta bör könsrollernas betydelse för föräldraskapet belysas, något som kan vara en utvecklingspotential inom de olika föräldrastödsprogrammen.

Kommunernas roll i föräldrastödsarbetet

Samtliga projektkommuner utom Umeå uppger att man har en särskild budget avsatt för 2012 inom den kommunala organisationen för fortsatt arbete med föräldrastödet. Tjugotalet av ingående samverkanskommuner säger sig också ha avsatt särskild budget för 2012. Umeå är en av de kommuner som fortsätter sitt utvecklings- och utvärderingsarbete av Familjepeppen inom ramen för föräldrastödssatsningen Utveckling och utvärdering av föräldrastöd.

Projekten uppges ha medfört att det politiska intresset för föräldrastödsfrågorna ökat i hög eller mycket hög utsträckning i Spånga-Tensta, Ovanåker, Umeå, Växjö, Tjörn, Södertälje och Uddevalla och hos hälften av kommunerna inom Sjuhärads kommunalförbund. Även i många av samverkanskommunerna uppges projektet ha lett till ett ökat politiskt intresse för föräldrastödsfrågorna, ca hälften av samverkanskommunerna uppger detta.

Linköping däremot uppger bara en liten ökning av intresset och Kalmar ser inte ett ökat intresse. Forskarna från Karolinska Institutet kopplade till Södertälje och Spånga-Tenstas projekt uppger att det kommunala strukturella föräldrastödsarbetet har stärkts genom projekten. I sex av tretton medverkande kommuner/stadsdelar finns idag en policy eller annat styrdokument för arbetet med föräldrastöd samt mätbara mål, vilket bara en av de medverkande kommunerna/stadsdelarna hade vid start. Fortfarande har bara ett fåtal (fyra av tretton) av kommunerna/stadsdelarna en plan för uppföljning av föräldrastödsarbetet, något som fanns i en kommun vid projektstart.

3.4 Vill föräldrar ha stöd?

Flera projekt har genomfört kartläggningar för att ta reda på om föräldrar känner till vilket föräldrastöd som finns och vilken typ av stöd man vill ha som förälder. Forskarna från Göteborgs universitet, kopplade till Tjörns och Sjuhärads kommunalförbunds projekt, erbjöd vid två olika tillfällen (2010 och 2011) telefonintervjuer till totalt 2136 slumpvis utvalda vårdnadshavare. 82 procent tackade ja till en intervju, av dessa var 65 procentkvinnor. Tabellen nedan visar göteborgsforskarnas resultat från den inledande kartläggningen 2010 i båda projekten.

Vilka former av föräldrastöd känner man till (andel föräldrar i procent)

Form av föräldrastöd	Kvinnor Ja	Män Ja	Totalt Ja	N	Antal kommuner
Ledarledd föräldrautbildning	49,0	27,7*	41,7	1630	14
Träfflokal	41	29,3*	37,0	1718	15
Individuell rådgivning	44,7	27,1*	38,7	1724	15
Föräldrastelefon	8,4	3,3+	6,7	553	5
Webbsida	9,6	7,3	8,9	496	5

Kommunerna erbjuder många former av föräldrastöd, men kartläggningen visar att kunskapen om detta är begränsad hos föräldrarna. Minst kännedom hade föräldrarna om den lokalt förankrade föräldrastelefonen och internetsidan om föräldrastöd. Forskarna frågade också om föräldrarna skulle använda föräldrastöd om man blev erbjuden sådan. Här framkom att det framför allt är information via en webbsida som föräldrarna vill ha, oavsett ålder på barnen. Föräldrar med barn i åldern 0-2 år anser framför allt att träfflokaler (forskarnas namnval på lokal för möten) är viktiga.

Skulle använda föräldrastöd om erbjuden – föräldrar till barn i olika åldrar (andel föräldrar i %)

Form av föräldrastöd	0-2 år			3-12 år			13-17 år		
	Ja	Kanske	Nej	Ja	Kanske	Nej	Ja	Kanske	Nej
Ledarledd föräldrautbildning	51,9	22,1	26,0	48,4	23,6	28,0	33,4	20,5	46,0
Träfflokal	60,2	14,9	24,9	44,6	17,4	38,0	33,8	12,9	53,3
Individuell rådgivning	53,6	20,4	26,0	52,5	19,8	27,7	47,0	13,9	39,4
Föräldrastelefon	50,8	16,6	32,6	44,3	18,6	36,7	41,7	10,9	47,4
Webbsida	81,1	6,7	12,2	64,7	15,3	20,0	58,3	11,6	30,1

Kartläggningen visar också att föräldrar tycker att det är viktigt med någon form av föräldrastöd, främst föräldrar med barn i åldern 13-17 år, se tabellen nedan.

När tänker föräldrar att det är speciellt viktigt med någon form av föräldrastöd?

Resultat avseende alla föräldrar Alla föräldrar oavsett vilken ålder deras barn är. Flera svarsalternativ möjliga.

- 40 % i 0- 2 årsålder
- 41 % i 3-12 årsålder
- 62% i 13-17 årsålder

Resultat avseende föräldrar med barn inom respektive åldersgrupp

- 63 % i 0-2 års ålder
- 45 % i 3 till 12 års ålder
- 75 % i 13-17 års ålder

Även i Södertäljes projekt ingick en kartläggning. 4 500 slumpvis utvalda föräldrar telefonintervjuades om framtida föräldrastöd. Här uttryckte föräldrarna behov av att få prata med andra föräldrar om föräldraskap men också att få professionell rådgivning om hur man sätter gränser och stödjer sitt barn. Intervjuerna visade att föräldrar vill diskutera barns utveckling, trotsålder, uppfostran, gränssättning, tonårstid (alkohol, droger, internet) med andra föräldrar.

Vid intervjuerna framkom också att:

- 44 procent av föräldrarna var intresserade av att delta i generella föräldrastödsaktiviteter.
- 84 procent ville ha tillgång till föräldrastöd i barnens förskolor eller skolor.
- 73 procent ville delta i föräldrastödsaktiviteter på vardagkvällar efter kl. 17.00.
- 70 procent ville att ett föräldrastödsprogram ska omfatta fem träffar eller färre.

Södertäljes projekt tog också fasta på dessa önskemål och utvecklade tillsammans med Stockholms stad, Karolinska Institutet, Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem (STAD) samt Spånga-Tensta stadsdel det nya programmet ABC – Alla Barn i Centrum. Programmet omfattar fyra träffar med olika teman samt en uppföljande återträff. De fyra teman, som ABC-programmet är uppbyggt kring, grundar sig på forskning om de komponenter som bäst predicerar framtida hälsa hos barn. Främst handlar det om att ge föräldrar stöd i att utveckla ett positivt samspel och en tydligare kommunikation med sina barn.

Flera av de kartläggningar som genomförts i projekten visar vikten av att fråga föräldrarna vilken form av föräldrastöd de önskar. Resultaten från utvärderingen av Triple P (Programmet för Positivt Föräldraskap) i Uppsalas projekt visar att gränssättning är något som föräldrar gärna vill diskutera och att de efter genomgången föräldrastödsutbildning är positiva till strategier som att berömma sitt barn, föregå med gott exempel, fastställa tydliga och grundläggande regler - istället för exempelvis eftergivenhet, som klassas som en ineffektiv fostransstrategi. Forskning visar att det är viktigt att man som förälder övar olika positiva strategier med sina barn.

Bild från föräldrastödsprogrammet ABC. Illustration Cecilia Torudd

3.5 Arenor för föräldrastöd

Förskolan

Förskolan är en naturlig arena för föräldrar att mötas på och där föräldrastöd kan erbjudas, visar flera av projekten. Exempel på detta finns i Uppsalas projekt "Förskolan som arena för föräldrastöd" inom satsningen *Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga*.

Totalt tio förskolor i Uppsala har erbjudit programmet Triple P – Programmet för Positivt Föräldraskap – där ett fyrtiotal pedagoger utbildats i metoden. Endast 29 procent av föräldrarna vid dessa tio förskolor tackade ja till att delta i någon form av Triple P, antingen via seminarium eller via rådgivning. Resultat från utvärderingen visar att de mammor som deltog kände sig före medverkan mindre säkra som föräldrar, var mindre nöjda med föräldrarollen, rapporterade mer beteendeproblem hos sitt barn och upplevde barnets beteende som mer problematiskt jämfört med de mammor som inte deltog i Triple P. Vidare skattade mammorna som deltog i Triple P sig som mer eftergivna. De pappor som deltog i Triple P upplevde före deltagandet fler känslomässiga problem hos sina barn, de var själva mer deprimerade och hade en tendens till mer ångest jämfört med de pappor som inte deltog i Triple P.

Trots det låga deltagandet så visar studien att man nått rätt målgrupp, d.v.s. föräldrar som upplever problem i sitt föräldraskap och beteendeproblem hos sina barn utan att de för den skull känt sig utpekade. Triple P på förskolan nådde en grupp av föräldrar som hade ett behov, inte utifrån ekonomiska och sociala aspekter utan utifrån hur de mår i sitt föräldraskap. Triple P går ut på att få en positiv föräldra – barnrelation. Förskolan är en naturlig plats där föräldrarna kan få råd, eftersom förskollärarna/barnskötarna träffar både föräldrar och barn dagligen. Resultaten från utvärderingen visar att andelen föräldrar som sökte stöd för sig själv/sina relationer minskade i jämförelse med kontrollgruppen. Även andelen föräldrar med depression minskade i jämförelse med kontrollgruppen. Ytterligare ett resultat är att Triple P vid 12-månadersuppföljningen visar statistiskt säkerställda effekter; pappor överreagerar i mindre utsträckning och att mammorna skattar barnens beteendeproblem som mindre problematiska. När det gäller kliniska nivåer av beteendeproblem (svåra beteendeproblem) hos barnet har nivåerna gått från kliniska till icke-kliniska nivåer (mer normala nivåer av beteendeproblem).

Uppsala är först i Norden med att pröva Triple P. Programmet har kulturanpassats under projektet för användning i svenskt kontext. I slutrapporten inom regeringsuppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga redovisas resultaten av utvärderingen mer i detalj.

Uddevalla och Sjuhärads kommunförbund noterar att det inte ingår i en förskollärares utbildning att hålla och leda stora grupper. Sjuhärads kommunalförbund har därför, inom ramen för projektet, satsat extra på att utbilda personal inom förskolan och mödra- och barnhälsovården i gruppleaderskap (Attraktiva föräldramöten). Dels för att detta var en efterfrågad kompetenshöjningsinsats för att leda personalmöten, dels ett sätt att arbeta för att involvera, aktivera och utveckla förskolan som föräldrastödsaktör. I Uddevallas projekt satsade man på en utbildning i gruppdynamik, ledarskap och retorik för personal från mödra- och barnhälsovård, förskola och skola i syfte att uppnå högre kvalitet på möten med föräldrar i grupp. Utvärdering av satsningen visade att utbildningen gav deltagarna nya redskap att använda som gruppledare. Uddevalla kommer därför att erbjuda denna utbildning som uppdragsutbildning, 7,5 högskolepoäng, via Högskolan Väst under 2012.

Ideella organisationer och föreningar

Ytterligare arenor för möten för föräldrar, förutom förskolan, är den som erbjuds av ideella organisationer och föreningar. Ideella organisationer och föreningar är en stor men relativt lite använd resurs. I Bengtsfors och Vänersborg inom Uddevallas projekt tog man tillvara föreningslivets kunskap och erfarenheter i det föräldrastödjande arbetet med målet att förstärka föräldraskapet och samtidigt bilda nätverk för föräldrar. En arbetsmodell testades där kommunen samarbetade med orienteringsklubb, ridklubb, badmintonsällskap och scoutkår. Kommunen stod för marknadsföringen av de aktiviteter som klubbarna erbjöd och var initialt länk mellan individ och förening. Föreningarna i sin tur planerade och ansvarade för aktiviteter mot en mindre ersättning från kommunen.

Forskarna vid Uppsala universitet, som i samverkan med Uddevallas projekt genomförde delstudien ”Ideella krafter – samproduktion av föräldrastöd för minskat utanförskap”, som visar att föreningarna kände sig stolta och behövda och ansåg att de gjorde nytta för samhället. De involverade projektledarna i föreningarna såg på konceptet som ett sätt att stärka välfärdsstaten och hjälpa föräldrar i utsatta situationer. Studien visar att isolerade föräldrar och barn tack vare aktiviteterna blev mer socialt aktiva och kom närmare varandra när de fick chans att komma ut och träffa andra föräldrar och barn. I Bengtsfors hade cirka 40 procent av de deltagande föräldrarna utomnordisk bakgrund och bland dessa kunde man se en viss integrationsfrämjande effekt, enligt forskarna. Det lyckade resultatet kunde främst härledas till att det fanns tydliga behov, lokal förankring, ett stort engagemang från de inblandade parterna (kommun, föreningar, vuxna och barn), praktiska lösningar och slutligen väl genomförd marknadsföring. Alla inblandade parter lade märke till de positiva

effekterna av insatsen. Som en positiv bieffekt fick föreningarna en ökning av antalet medlemmar. Modellen är numera implementerad i ordinarie verksamhet i Bengtsfors kommun. Uppsalaforskarnas slutsats är att det är av stor vikt att samverkansprojekt har ett upplägg där båda parter upplever en vinst med samverkan.

I Södertäljeprojektet redovisar man ökad samverkan mellan kommun och idéburna organisationer i fem av elva samverkande stadsdelar. Projektledare och forskare kommenterar att många föreningar känner sig utnyttjade av kommunen när de genom ideellt arbete skapar attraktiva aktiviteter för kommuninvånarna samtidigt som kommunen höjer avgifter och sänker föreningsbidragen. I slutrapporten konstateras att för att få föreningar som arena att nå föräldrar, krävs att kommunen skapar en respektfull och ödmjuk dialog med föreningarna men också är tydlig och långsiktig i de överenskommelser som tecknas.

Svenskundervisning för invandrare, SFI, som arena

SFI är ytterligare en arena för nyanlända föräldrar och en potential för föräldrastödsarbetet. Umeås och Spånga-Tenstas projekt har i arbetet med att nå nyanlända föräldrar haft samarbete med SFI. Båda projektkommunerna menar att man i SFI:s program bör lägga in en del som handlar om föräldrastöd och nämner som exempel Rädda Barnens material *Barnen i våra hjärtan* (Umeås projekt). Ett annat exempel är SFI Västerort, som efter att ha deltagit i utvecklingsarbetet med ABC - Alla Barn i Centrum, skapat den valbara kursen Föräldraskap och hälsa (Spånga-Tenstas projekt).

Barnhälsovården

Ett bra sätt att nå många föräldrar inom barnhälsovården är att erbjuda en fortsättning av barnhälsovårdens föräldragrupper. I Kalmars projekt har studieförbund och barnhälsovården samarbetat genom att starta bokcirklar för föräldrar. Föräldrar har utbildats och själva lett bokcirklar med böcker om föräldrarollen. På kort tid genomfördes över 200 bokcirklar med cirka 1200 deltagande föräldrar. Exemplet visar hur man på ett enkelt sätt kan skapa intresse för föräldrasamverkan som i sin tur kan fungera som en första ingång till annat föräldrastöd.

Familjecentralen

Familjecentralen är en sedan länge etablerad arena för föräldrar och deras barn och som har lyfts fram i regeringens föräldrastödsstrategi. Flera projekt har fokuserat på att utveckla föräldrastöd med familjecentralen som en viktig arena. Enligt Föreningen för familjecentralers främjande (FFFF), bedriver en familjecentral verksamhet som riktar sig till föräldrar och barn och som är hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande. För att få kallas familjecentral bör en sådan minst innehålla mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete. Kännetecknande för verksamheten är att huvudmännen, till exempel kommun och landsting, samordnar sina resurser för att möjliggöra en tvärfacklig samverkan. Besparingar, som innebär att någon del av verksamheten plockas bort, riskerar att slå undan familjecentralens bas som hälsofrämjande arena, konstateras i SOU 2008:131 Föräldrastöd – en vinst för alla.

Alla projektkommuner lyfter fram utökning/mer nyttjande av familjecentraler och öppna förskolor som ett led i att erbjuda mötesplatser för föräldrar. Spånga-Tensta säger i sin slutrapport att en familjecentral med förebyggande föräldrarådgivning och en bred samverkan med kommunen, underlättar implementeringen av universellt föräldrastöd. Tjörn beskriver familjecentralen som en "tröskelsänkare" eftersom de flesta föräldrar är väl bekanta med mödra- och barnvårdscentralerna och därmed lätt får en naturlig ingång till familjecentralen. Linköping har med familjecentralen som arena, anordnat mer riktade träffar för exempelvis tvillingföräldrar, mycket unga föräldrar eller

nyanlända föräldrar med särskild satsning på somaliska föräldrar.

Ett annat exempel är pappagrupper på mödravårdscentralen (Ovanåkers projekt) som visar att det går att använda befintliga arenor för att nå pappor, inte minst i glesbygd. Samtidigt är det viktigt att all gruppverksamhet vid familjecentralerna utformas så att papporna alltid känner sig välkomna. Det visar en studie från Göteborgs universitet (Tjörns projekt) där flerbarnspappors erfarenheter och behov av föräldrastöd på Tjörn kartlades. Pappor med flera barn hade mindre behov av föräldrastöd eftersom de såg sina egna erfarenheter som en resurs sin föräldraroll. Papporna ansåg också att mötesplatser på mödra- och barnavårdscentralerna mer var för mammor och efterfrågade alternativa mötesplatser som kändes mer naturliga för dem.

Internet

Internet kan på olika sätt göra det enklare att nå grupper som har en högre tröskel att nyttja föräldrastöd. Det kan handla om bra uppbyggda webbsidor med information om vilket föräldrastöd som erbjuds i kommunen, men också om internetbaserade föräldrakurser. Exempelvis har Växjö projekt, tillsammans med forskare vid Linköpings och Örebro universitet, utvecklat en internetbaserad föräldrakurs med sin huvudsakliga teoretiska grund i Acceptance and commitment theory, ACT, en modern form av kognitiv beteendeterapi. Forskarna pekar på att viljan att anmäla sig till denna form av preventiv insats är god bland föräldrar om de får kännedom om den. De visar också att man når ”rätt” föräldrar, d.v.s. främst föräldrar utan problem på klinisk nivå (stora problem) men med en något förhöjd grad av upplevd problematik i föräldraskapet. Kvinnor var i stor majoritet bland de som deltog. Via projektets hemsida www.detgodaforaldraskapet.se kan den onlinebaserade föräldrakursen nås.

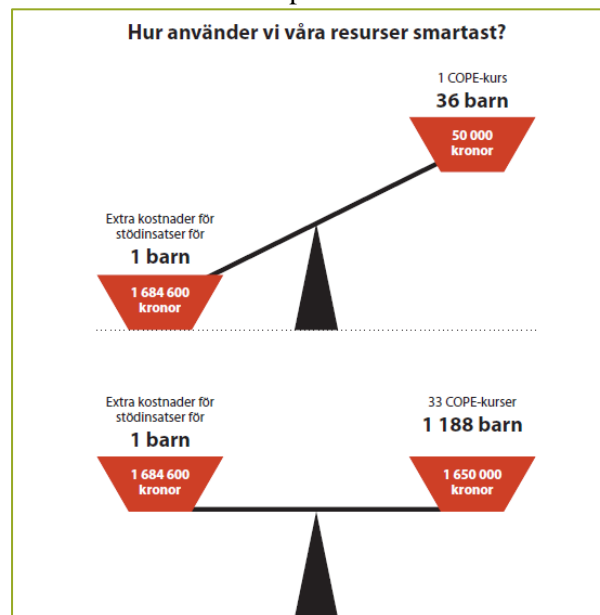
3.6 Ökad kännedom med marknadsföring

Sjuhärads kommunalförbunds projekt satsade mycket på marknadsföring av föräldrastödet vilket resulterade i en ökad kännedom bland föräldrar om framför allt internetsidor och föräldratelefon. Detta visar bland annat resultatet från den uppföljande kartläggning som genomfördes cirka ett år efter marknadsföringen. Satsningen hade sin grund i den kartläggning, som det samverkande forskningslärosätet gjorde i början av projektet, där det framkom att föräldrarnas kännedom om det befintliga föräldrastödet var lågt. Av detta drogs slutsatsen att en bra marknadsföring är viktig för att synliggöra det föräldrastöd som redan finns.

3.7 Lönar sig föräldrastöd ekonomiskt?

Projekten i regeringsuppdraget har inte främst fokuserat på att undersöka om föräldrastöd lönar sig ekonomiskt. Flera av projekten har dock på olika sätt närmat sig denna fråga. Södertäljes projekt uppskattar att kostnaden per deltagande förälder är cirka 2 400 kronor i programmet Alla Barn i Centrum, ABC, när det används i full skala. Programmet utvärderas i en pågående randomiserad kontrollerad studie inom institutets regeringsuppdrag Utveckling och utvärdering av föräldrastöd. Södertäljes projekt menar att det räcker att programmet minskar andelen i utanförskap med 0,5 procentför att betraktas som lönsamt. Effekten av ett universellt föräldrastöd kan således vara mycket liten men ändå väsentlig ur ett samhällsperspektiv. Resultaten från den randomiserade kontrollerade studien redovisas våren 2014.

I Kalmars projekt genomfördes en socioekonomisk beräkning av de kostnader som olika föräldrastödsprogram genererar jämfört med en uppskattad beräkning av de kostnader som skulle kunna undvikas om föräldrar får stöd i sin föräldraroll. Man beräknade kostnader bland annat på programmet COPE. Utgångspunkten var ett barn med ”medelsvåra” beteendeproblem. Den beräknade kostnaden per barn gällande COPE är cirka 1400 kronor enligt Kalmars beräkningar. Stödinsatser för ett barn, som utvecklar problembeteende upp till 15 års ålder, bedöms kosta cirka 1 684 600 kronor. Detta kan jämföras med kostnaden att nå ut till föräldrar i ett tidigt skede med föräldrastödsprogrammet COPE, se figuren till höger. Stödinsatser för endast ett barn motsvarar således kostnaderna för 33 COPE-kurser omfattande 1188 barn. COPE, Community Parent Education Program, är ett program för föräldrar som upplever att de har behov av stöd att hantera typiska vardagsproblem och konfliktsituationer med sina barn.

Uppsalas föräldrastödsprojekt, inom satsningen Lokalt sektorsöverskridande arbete för barn och unga, visar i sina hälsoekonomiska beräkningar av föräldrastödsprogrammet Triple P att föräldrarna i interventionsgruppen har nivåerna av depressiva symptom minskat i sådan omfattning att de vunnit 3,5 extra kvalitetsjusterade levnadsår (QALYs) jämfört med kontrollgruppen, alltså en tydlig hälsovinst. Om programmet används rutinmässigt med en halv projektledartjänst skulle kostnaden per vunnet QALY vara låg (40 000 kronor/QALY).

En tredjedel av föräldrarna som erbjöds delta i Triple P valde att medverka i programmet. Dessa föräldrar upplevde före deltagandet mer beteendeproblem hos barnen och de var mindre nöjda med sin roll som föräldrar. Resultatmässigt fanns inte några statistiskt säkerställda effekter på barns beteendeproblem i interventionsgruppen som helhet även om trenden såg ut att gå mot större förbättringar i interventionsgruppen än i kontrollgruppen. Däremot minskade antalet barn med uppförandeproblem och andelen föräldrar med klinisk nivå (svår grad) av depression i interventionsgruppen. Detta, menar forskarna, ger besparingar redan på kort sikt. Investeringskostnader i projektet uppgår till cirka en miljon kronor. Den största posten är utbildningskostnader på 1 100 000 kronor. Marknadsföring på 10 000 kronor tillkommer och ger en summa på 1 110 000 kronor som investeringskostnad. Årliga driftkostnader skattas till cirka en miljon kronor, den största delen är kostnader för projektledare. Totalt alltså 2 210 000 kronor för tre års projekttid (investeringskostnad + driftkostnad). Föräldrarna till de tre barn som minskade sina beteendeproblem hade alla tagit del av Triple P. De totala kostnaderna för att avvärja ett barns utagerande beteende, inom ramen för Triple P-projektet, uppgår således till cirka 700 000 kronor per barn (totala projektkostnader dividerat med antal barn). Uppskattningen är att för varje barn som inte längre har utagerande beteende på klinisk nivå så sparar samhället 162 500 kronor per år (kostnader för assistent på förskola, kontakt med barn- och ungdomspsykiatri). I interventionsgruppen var det tre barn som minskat dessa problem vilket motsvarar totalt cirka 490 000 kronor per år (162 500 kronor x 3) vilket innebär att man redan efter två års satsning på Triple P, tjänat in kostnaderna för insatsen.

Skara kommun har också deltagit i satsningen Lokalt sektorsöverskridande arbete för barn och unga, genom att implementera föräldrastödsprogrammen De otroliga åren, Marte Meo, Samordning och

Funktionell familjeterapi. Alla programmen bygger på samverkan och täcker tillsammans in åldersgrupper från 3-18 år. Gemensamma resurser har lagts på implementering av de tre föräldrastödsprogrammen. Skara kommun bedömer att satsningen för deras del har lett till minskade bruttokostnader motsvarande drygt 14 miljoner kronor, då man bland annat kunnat erbjuda goda alternativ till att placera barn på hem för vård och boende (HVB) och minskade köp av öppenvård.

4. Sammanfattande analys

I analysarbetet inför slutrapporten arrangerade Folkhälsoinstitutet, som tidigare nämnts, ett analysseminarium där resultat från projekten diskuterades tillsammans med forskare från projekten. Några områden som särskilt lyftes fram under diskussionen redovisas separat under egna rubriker i inledningen av den sammanfattande analysen.

Huvudparten av resultaten återfinns i tabellform med utgångspunkt i vilka generella framgångsfaktorer som kunnat ses i de ingående projekten, samt vilka framgångsfaktorer och lärdomar som kan kopplas till arbetet med att uppnå strategins olika delmål. I tabellerna återfinns även några framgångsfaktorer som projektledarna lyfter fram i sina slutrapporter och som bedöms allmängiltiga och väsentliga för föräldrastödsarbetets utveckling.

Vår bedömning är att resultaten från forskarnas gemensamma analys samt de synpunkter som kommunernas projektledare lyfter fram, kan fungera som stöd och utgångspunkt för kommuner som ännu inte kommit så långt i sitt föräldrastödsarbete.

4.1 Val av ansvarig kommunal förvaltning - betydelse för implementering av föräldrastödet?

Av betydelse för att uppnå en större spridning av föräldrastödsarbetet är val av förvaltning i kommunen som ansvarar för och hanterar föräldrastödet. Det var en principiell fråga som lyftes av forskarna från det gemensamma analysseminariet inför slutrapporten. När ansvaret för föräldrastödsfrågorna ligger hos socialförvaltningen är kommunen ofta tidig i att ge individuellt stöd och mer riktade insatser, men når då oftast ett mindre antal familjer med sina insatser. För att nå bredare grupper av föräldrar och samtidigt utgå från det generella föräldrastödet, har sannolikt utbildningsförvaltningen (eller motsvarande) störst möjlighet att bidra till volymer på kommunens föräldrastödsarbete. Detta visar exempelvis arbetet i Växjö och Linköpings kommuner.

En slutsats man kan dra är att förskolan, skolan och öppna förskolan är arenor som via kommunens barn- och utbildningsförvaltning når många föräldrar. Något man bör ha i åtanke för att nå intentionen i den nationella föräldrastödsstrategins övergripande mål: att alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets hela uppväxt. Samverkan mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning är därför ett sätt att bredda kommunens föräldrastödsarbete och även få med det universella föräldrastödet.

4.2 Universellt kontra riktat föräldrastöd

När det gäller hur en kommun ska förhålla sig till riktat kontra universellt föräldrastöd menar forskarna att man kan behöva fundera över varifrån initiativet för det riktade stödet ska komma i kommunen. Det finns en risk att kommunen/samhället utgår från att grupper har behov av riktat stöd eller särskilda insatser, exempelvis unga föräldrar, fastän de själva inte anser sig ha ett sådant behov. Umeå kommun har i sitt projekt visat att unga föräldrar vill ha föräldrastöd tillsammans med andra föräldrar och inte särbehandlas på något sätt. Man pekar samtidigt på att mödra- och barnavårdscentralerna och inte minst familjecentralerna kan ha en viktig roll när det gäller att motivera unga föräldrar att delta i föräldragrupper, något som minskar den relativa sårbarhet som det innebär att vara ung förälder.

Generella insatser kan verka som stöd för utsatta grupper, men att det är av stor vikt att insatserna har utformats med beaktande av dessa utsatta gruppers behov och erfarenheter. Annars riskerar dessa grupper att välja bort det generella stödet. I Linköping tog familjecentralen fasta på att gruppen somaliska föräldrar önskade stöd i särskild grupp med ledare som kunde kommunicera på gruppens egna språk och som hade förståelse för föräldrarnas kulturella bakgrund. Generella stödinsatser, menar forskarna, såsom familjecentralernas verksamhet och föräldrastödsprogram behöver anpassas med hjälp av professionens kunskap och erfarenhet för att nå grupper med särskilda behov. Linköpings satsning på gruppen somaliska föräldrar vid familjecentralens verksamhet, visar vikten av att det finns en mångfald av föräldrastöd eftersom det ger ökad möjlighet att nå många fler föräldrar.

4.3 Folkhälsofonder för att stimulera föräldrastödsarbetet?

Regeringen har genom föräldrastödssatsningen och satsningen Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga, fördelat 190 miljoner kronor till kommuner i samverkan med ett forskningslärosäte. Regeringens föräldrastödssatsning kan ses som ett slags statlig folkhälsofond där medel har delats ut till kommuner för att via stöd till föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling.

Mot bakgrund av de exempel på hälsoekonomiska beräkningar kopplade till föräldrastödsinsatser som redovisas i några av projekten verkar en sådan här typ av folkhälsofond fungera som incitament för att stimulera/bidra till kommunens föräldrastödsarbete, något som kommunerna själva också skulle kunna göra för att också stimulera andra aktörer till att bidra i arbetet.

I FHPR 2010 föreslås att regeringen ska inrätta folkhälsofonder;

”Investeringar i hälsa kan ofta vara lönsamma på sikt. Med lönsamhet menar vi att samhällskostnaderna minskar. Åtgärder för att förbättra folkhälsan kräver ofta särskilda investeringar. På sikt kan åtgärden leda till bättre hälsa och därmed även minskade samhällskostnader. Det blir med andra ord en kostnadspuckel. Gällande budgetsystem har ofta svårt att hantera dessa kostnadspucklar. Det kan vara en orsak till att tidiga åtgärder som leder till positiva förändringar uteblir. Vi har därför föreslagit att regeringen ska inrätta folkhälsofonder och utvärdera olika hälsofrämjande och förebyggande åtgärder.”

4.4 Framgångsfaktorer generellt

Vilka är då de framgångsfaktorer som är gemensamma för alla projekten?

Projektledarna själva lyfter följande punkter som viktiga för framgång:

- Samordnarfunktion
- God förankring
- Tydligt formulerat uppdrag
- Strukturerade styrfunktioner med beslutsmandat

En avgörande faktor för framgång, som projekten själva framhåller, är att det finns en samordnarfunktion för föräldrastödsarbetet inom kommunen. Samordnaren kan överblicka arbetet och exempelvis anordna nätverksträffar och utbildningsträffar. En samordnare kan också arbeta målmedvetet för att föra ut information om föräldrastödet till föräldrar, politiker och till profession. Vikten av god förankring bland tjänstemän och politiker lyfts också och att det finns ett tydligt formulerat uppdrag i kommunen samt strukturerade styrfunktioner med beslutsmandat.

Arenorna för föräldrastöd finns inom många olika verksamheter såsom förskola, skola, familjecentral och SFI vilket kräver samverkan på många nivåer för att nå ut till alla föräldrar. En god förankring och gott samarbete mellan kommun och hälso- och sjukvård är viktig för att garantera och utveckla det framtida föräldrastödet. Förankring tar dock tid och alla projektkommuner påpekar att två års projekttid är för kort tid för att nå full förankring.

Fram till projektstart inriktades föräldrastödsutbudet i projektkommunerna mest på föräldrastödsprogram. Men de genomförda föräldraintervjuerna i flera av projektens inledande fas visar på behov av att utveckla alternativa former av stöd, framförallt kring personlig rådgivning, internetbaserat stöd och mötesplatser. Ofta är informationen om föräldrastöd gentemot allmänheten bristfällig och det finns en oklar bild av vad föräldrastöd är. Flera projektkommuner valde att inledningsvis göra kartläggningar för att ta reda på vad för sorts föräldrastöd som bedrivs i kommunen och hur känt det existerande föräldrastödsarbetet är främst bland föräldrarna. Kartläggningarna visade att många kommuner har en hel del pågående aktiviteter som föräldrar inte kände till.

Framgångsfaktor	Argument	Exempelkommuner som särskilt arbetat med denna framgångsfaktor
Kartlägg befintlig verksamhet	En kartläggning synliggör redan existerande aktiviteter. Detta möjliggör samorganisering kring befintligt utbud av vikt – synliggör vad det finns för utbud via befintliga välfärdssystem och hur kommunen kan utveckla stödet vidare/komplettera stödet utifrån dessa arenor. Exempelvis är familjecentralen en arena som går att utnyttja bredare som ”en dörr in” för föräldrarna.	Tjörn Sjuhärads kommunalförbund Södertälje Spånga-Tensta Kalmar Linköping Kalmar
Marknadsför det stöd som finns	Tänk brett! Gör överskådlig information via webb, broschyrer mm.	Sjuhärads kommunalförbund Tjörn
Komplettera befintligt stöd	Ett brett utbud behövs som passar alla familjers skilda behov. Var lyhörd för vilka behov som finns. Utgå från ett föräldraperspektiv när föräldrastöd erbjuds och inte från ett organisationsperspektiv. Verkar inte vara viktigast vilket program man använder utan att föräldrar har en plats att mötas (bryter isoleringen).	Linköping, Tjörn, Sjuhärads kommunalförbund, Södertälje, Spånga-Tensta, Uddevalla, Kalmar
Avsätt resurser, exempelvis samordnare för föräldrastöd	Ju mer resurser som läggs - desto bättre förutsättningar att lyckas. D.v.s. finns personer som arbetar med frågan så finns också förutsättningar att lyckas med föräldrastödsarbetet. Kommuner som anställt samordnare för föräldrastödet har nått längre i sitt arbete.	Alla projektkommuner
Fördel med en huvudman	De kommuner som satsat på en huvudman, (kan gälla både lokalt och regionalt), för föräldrastödet beskriver det lättare att samla	Sjuhärads kommunalförbund Umeå Växjö

Framgångsfaktor	Argument	Exempelkommuner som särskilt arbetat med denna framgångsfaktor
	<p>information om det föräldrastöd som finns och enklare för föräldrar att hitta åt stödet.</p> <p>Man får som förälder ”en väg in” och kan sedan lättare få hjälp att slussas till det stöd som bäst passar.</p>	Linköping
Undvik ordet ”stöd” i kommunikationen med föräldrar	Kartläggningar inom projekten visar att föräldrar inte vill ha stöd men dock kontakt med andra föräldrar för att prata om föräldrarollen. Att använda mer positivt laddade uttryck såsom inspiration, peppa och stärka barns självkänsla har varit ett framgångsrikt sätt att nå föräldrar.	Umeå

4.5 Framgångsfaktorer kopplade till den nationella strategins olika delmål

Nedan följer en sammanställning av de framgångsfaktorer och lärdomar som bedöms vara av särskild betydelse för att uppnå de olika delmålen inom den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd.

4.5.1 Delmål 1

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar

Delmål 1 handlar om samverkan. Inom projektkommunernas arbete har samverkan varit ett nyckelord som genomsyrat arbetet. Projektkommunerna är i stort sett nöjda med den samverkan man uppnått på olika plan.

Granskar man denna samverkan kan den delas in i olika nivåer:

- en mer generell samverkan
- samverkan mellan olika kommuner
- samverkan inom den egna kommunala organisationen
- samverkan mellan kommun och forskningslärosäte
- samverkan mellan kommun och landsting
- samverkan mellan kommun och ideella organisationer.

Många aktörer i och kring kommunen erbjuder stöd till föräldrar, exempelvis svenska kyrkan (öppen förskola, föräldragrupp), ”nattvandrare”, skolan, barn- och ungdomspsykiatri (BUP), föräldrastöd till barn med funktionsnedsättningar. Samverkan mellan kommun och forskningslärosäte har gjort att flera projektkommuner (Linköping, Ovanåker, Umeå, Tjörn, Södertälje, Uddevalla) uppger att de fortsättningsvis kommer att involvera forskningskompetens i sitt utvecklingsarbete, vilket också en mindre andel (14 av 69) av samverkanskommunerna uppger. De resultat och arbetsformer som utvecklats i projekten kommer att användas efter att projekten avslutats i alla deltagande projektkommuner och i flertalet av samverkanskommun (50 av 69).

Sammanställningen nedan utgår från ovan nämnda varianter av samverkan och de fördelar och lärdomar som projekten själva ser. Dessutom framgår vad som kan vara av extra vikt att uppmärksamma eller tänka på i samverkansprojekt kring föräldrastöd.

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på
Samverkan generellt	<p>Ger möjlighet till en gemensam bild av föräldrastödsarbetet. Den möjliggör att alla aktörer (ex. familjecentraler, förvaltningar inom kommunen) ser nyttan av att jobba med familje-/föräldrastöd.</p> <p>Lyft fram vilka nyttigheter som kan levereras till föräldrarna via samverkan.</p> <p>Regionförbunden är en potential på vissa ställen för övergripande samordning.</p>	<p>Bedöm och se när det är möjligt att samverka och när det inte är möjligt. Olika parter kan ha olika förväntningar på målet med samverkan.</p> <p>Samverkan behöver utvärderas på ett annat sätt än de "nöjdhetsindex" som projekten resulterat i. Ska man samverka i föräldrastödsarbetet så ska denna samverkan mynna ut i något resultat för föräldrarna och barnen.</p> <p>Kommunförbunden kan ha svårigheter i att fungera väl gällande en övergripande samordning för föräldrastödet, eftersom ett kommunförbund inte har mandat att fatta beslut i de enskilda kommunernas ärenden utan måste fråga de enskilda kommunernas fullmäktige i varje fråga.</p> <p>I grupperingar för samverkan kan det ha betydelse vilka personer som ingår (att ha intresse, mandat etc. viktigt)</p>
Samverkan mellan små och stora kommuner	Små kommuner med mindre egna resurser kan få draghjälp av att haka på de större kommunerna i sin närhet.	Små kommuner kan vara beroende av samverkan och att få tillgång till de större kommunernas resurser för att få ett fungerande föräldrastödsarbete.
Samverkan mellan forskningslärosäte och kommuner	<p>Potential: Det finns en kunskapshunger och ett kompetensutvecklingsbehov i kommunerna. Genom att t.ex. bilda referensgrupper kan kommunen definiera vilken kompetens man vill ha, samlas och diskutera i grupper.</p> <p>Även för forskningslärosätena är denna samverkan positiv. Den gör att forskarna kommer nära verksamheten och får se att forskningen kommer till nytta. Den ger också närhet till bra forskningsmaterial och kunskap om de villkor som styr praktikens organisatoriska och</p>	En sådan samverkan kan se olika ut beroende på om forskarna är del av föräldrastödsarbetet eller om man mer "står bredvid". Forskargruppens inriktning påverkar.

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på
	personalmässiga förutsättningar – och beskrivs också vara ”till nytta” för forskningen.	
Samverkan mellan kommun och landsting	Potential för att kunna få till utvecklingsarbete med exempelvis ICDP (Vägledande samspel) och familjecentraler.	Familjecentraler verkar underlätta samverkan mellan kommun-landsting. Sårbart om någon av parterna åläggs besparingar.
Samverkan mellan kommun och ideella organisationer	Potential för kommunen att nå grupper av föräldrar man tidigare inte nått. Potential för de ideella organisationerna för att nå fler och nya medlemmar.	Uddevallas projekt i Bengtsfors och Vänersborg. Kommunen har stått för marknadsföring och varit länk mellan individ och förening initialt. Föreningarna planerat och ansvarat för aktiviteten mot mindre ersättning från kommunen. Projektet bidrog också till integration och minskat utanförskap.
Samverkan mellan förvaltningar inom kommunen	Potential för att få hela kommunen med på banan vad gäller föräldrastödsarbete. Ökad förståelse för varandras verksamheter.	Skara – samverkan mellan barn- och utbildning och socialförvaltning

4.5.2 Delmål 2

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Inom de olika projekten finns många exempel på hur man arbetat för att skapa fler arenor och mötesplatser för föräldrar. Återigen visar de inledande kartläggningarna att många kommuner redan har en hel del pågående föräldrastödsarbete, men att detta inte är känt bland föräldrarna.

Kommunala organisationen

Att utbildningsförvaltningen i kommunen deltar i utvecklingen av ett mer sammanhängande föräldrastöd gör att man lättare når många föräldrar och får ”volym” på arbetet. Inom både Växjö och Linköpings projekt, där föräldrastödet organisatoriskt finns hos utbildningsförvaltningen, ser man en möjlighet att nå fler föräldrar genom förskola/skola som arena. Dessa kommuner påbörjade arbetet med föräldrastöd relativt tidigt, 2001 respektive 2004. (Preliminary draft, Parent support in Sweden: a country report, Sven Bremberg) Här utgick initiativet från barn- och ungdomsförvaltningen i respektive kommun. I båda kommunerna uppfattade såväl förtroendevalda som tjänstemän att åtgärder för barn med beteendeproblem i förskola och skola var otillfredsställande. De främsta åtgärderna var specialundervisning, elevassistenter och besök på barn- och ungdomspsykiatriska kliniker - åtgärder som var relativt ineffektiva och påfallande kostsamma. Det var mot denna bakgrund som kommunerna började erbjuda föräldragrupper med strukturerade program med vetenskapligt stöd. Ledningarna i de båda kommunerna har fortsatt uppfattat sådan gruppverksamhet som meningsfull. En kostnadseffektanalys som genomförts i några kommuner 2012 inom NJF-studien (Nationell Jämförelse av Föräldrastödsprogram) bekräftar att verksamheten leder till påtagliga besparingar för såväl kommun som landsting.

Fler deltagande föräldrar

Andelen föräldrar som deltar i föräldragrupper efter projektiden har ökat och andelen föräldrar som erbjudits delta i föräldragrupp har också ökat markant enligt projektens slutrapporter. Ökningen verkar främst ha skett i mindre kommuner. En tänkbar förklaring kan vara att det är lättare att lyckas med marknadsföringen på mindre orter än i storstad där budskapet kan drunkna i all annan information.

Framgångsfaktorer delmål 2

Vilka som är gemensamma framgångsfaktorer för att nå delmål 2 i den nationella strategin och som samtidigt även fungerar som stöd och inspiration till kommuner som vill utveckla sitt föräldrastödsarbete återfinns i tabellen nedan. Flera av framgångsfaktorerna för delmål 2 överlappar de framgångsfaktorer som redovisades som generella framgångsfaktorer för föräldrastödsarbetet i stort.

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
Gör en kartläggning av befintligt föräldrastöd – viktig startpunkt!	Kartläggning gör att man blir medveten om det föräldrastöd som redan finns i kommunen (både inom kommunen och hos andra aktörer) och som behöver synliggöras för föräldrarna – och för professionen!	Många aktörer känner inte till vilket föräldrastöd som kan erbjudas föräldrar i den egna kommunen. Detta gäller både inom kommunens egna förvaltningar samt det stöd som kan komma från aktörer utanför kommunens organisation. En kartläggning möjliggör att synliggöra och medvetandegöra personal både inom och utom den kommunala organisationen om vilket föräldrastöd som finns att erbjuda föräldrarna.	Kalmar, Södertälje, Spånga-Tensta, Tjörn, Sjuhärads kommunalförbund, Umeå gjorde kartläggningar med hjälp av forskarna. Kartläggningen hos Spånga-Tensta SDF ledde till produktion av en Föräldrastödsguide om det föräldrastöd som stadsdelen erbjuder. Guiden gavs ut till både föräldrar (5 500 ex) och personal förskola, skola, socialtjänst (1 000 ex).
Bygg stödet på befintliga arenor	SFI (Svenska för invandrare) en viktig arena med utvecklingspotential. Familjecentralerna är en annan befintlig arena av vikt. Utveckla och utforma familjecentraler och MVC/BVC så att de	Underskatta inte det generella välfärdssystemet som också är viktigt stöd för föräldrar. Studie från Göteborgs universitet kartlade flerbarnspappors erfarenheter och behov av föräldrastöd på Tjörn. Papporna upplevde minskat behov av	Umeås arbete på SFI med Rädda Barnens material Barnen i mitt hjärta. Spånga-Tensta SDF har via arbetet med nya programmet ABC samarbetat med SFI. Samarbetet har lett till en SFI-kurs på temat "Hälsa och

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
	även är naturliga mötesplatser för pappor.	föräldrastöd när de fick flera barn och såg sina egna erfarenheter som ett stöd i sin föräldraroll. Papporna ansåg också att befintliga mötesplatser (MVC/BVC) mer var för mammor och efterfrågade mötesplatser som kändes mer naturliga för pappor.	<p>föräldraskap” där ABC ingår som en modul tillsammans med MVC, BVC, kommunens friskvård och folktandvården.</p> <p>Ovanåker tagit fram en manual för pappagruppledare för att nå papporna på MVC/BVC.</p> <p>”Föräldrarummet” på Sättragårdens förskola i Gävle (Ovanåkers projekt) har speciell fysisk utformning i syfte att skapa en plats för föräldrar att träffas och samtala, och med personal som har tid att samtala och föra diskussioner. Målgruppen är främst nyanlända föräldrar med bristande socialt nätverk.</p>
Föräldrastödprogram – inte alltid det viktigaste	Flera projekt visar att det inte är viktigast vilket program eller hur många program man har att erbjuda föräldrarna. Det föräldrar efterfrågar är nämligen främst en plats att mötas på – det bryter också isoleringen för många!	<p>Kan finnas en risk att utbudet av föräldrastödsprogram smalnas av om man enbart begränsar sig till ett eller bara några program. Mångfald och variation för alla föräldrars olika behov är viktigt.</p> <p>Viktigt att kommunen väljer föräldrastödsprogram som passar de behov som finns i kommunen.</p>	Uddevalle utvecklar föräldrarådgivning med mål att erbjuda föräldrastöd som service, helt fränkopplat myndighetsutövning. Cirka 130 familjer träffade familjerådgivare under 1,5 år. I utvärdering är 80 % nöjda eller mycket nöjda och kan tänka sig rekommendera den till andra. Även andra enheter inom socialtjänst och

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
			<p>skolans elevhälsoteam har nyttjat föräldrarådgivaren. Framför allt har de kunnat hänvisa till hjälp i tidigare skede än BUP och/eller socialtjänsten.</p>
<p>Erbjud mångfald av föräldrastöd</p>	<p>Mångfald, variation och tillgänglighet är viktiga faktorer beroende på alla föräldrars olika behov.</p> <p>Ha ett brett utbud där stödet byggs utifrån befintliga arenor (ex. Familjecentraler) och satsa på ett utbud som matchar det föräldrar önskar och deras skilda behov och förutsättningar.</p>	<p>Viktigt med lyhördhet och att lyssna på vad föräldrar vill ha.</p>	<p>Umeå – Infört Rädda Barnens material Barnen i våra hjärtan på SFI.</p> <p>Linköping – Brobyggare på familjecentralen som nått somalisktalande och arabisktalande föräldrar.</p> <p>Kalmar – Bokcirklar för föräldrar i samarbete mellan Vuxenskolan och barnhälsovården. Totalt genomfört 228 bokcirklar med nära 1200 deltagande föräldrar.</p> <p>Tjörn - Föräldrastödjare på telefon i Kungälv och Föräldrabuss i Ale.</p> <p>Växjö - Onlineutbildning för föräldrar på webben.</p> <p>Uddevalla - projekt i Bengtsfors och Vänersborg. Kommunen har stått för marknadsföring och varit länk mellan</p>

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
			<p>individ och förening initialt. Föreningarna planerat och ansvarat för aktiviteten mot mindre ersättning från kommunen. Projektet bidrog också till integration och minskat utanförskap.</p>
<p>Hälsoekonomiska perspektivet går att lyfta även för vinster med samverkan</p>	<p>Olika parter (kommunen, landstinget, etc.) ”tjänar” olika på samverkan. Kan vara viktigt att synliggöra detta och samtidigt visa på den gemensamma samhällsekonomiska vinsten</p>		<p>Uppsalas projekt med Triple P har redovisat hälsoekonomiska vinster.</p> <p>Kalmar genomförde en socioekonomisk beräkning av användandet COPE och KOMET i förhållande till att inte ge stöd till föräldrar i behov av detta.</p> <p>Södertälje uppskattar att kostnaden för ABC- Alla Barn i Centrum - per deltagande förälder är ca 2400 kr, vilket – menar man – innebär att det räcker med att programmet minskar andelen i utanförskap med 0,5 % för att vara lönsamt.</p> <p>Skara redovisar besparingar genom färre antal placeringar av barn i familjehem och institutioner tack vare samverkan mellan skola och omsorg</p>
<p>Marknadsföring – viktig för att nå ut</p>	<p>Viktigt ha en bredd på kanaler för att nå ut. Använd innovativa</p>	<p>Verkar vara lättare att lyckas med marknadsföringen i mindre städer än i storstad.</p>	<p>Sjuhärads kommunalförbund satsade på radiospottar, reklam i tv-apparater i</p>

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
	<p>grepp!</p> <p>Har man för smala kanaler är risken att man bara når ”de redan frälsta”.</p>	<p>Tänkbara förklaringar: att informationen drunknar i allt, utbudet är större och konkurrensen är hårdare eller att man som förälder ej ser sig ha ett behov, kanske föräldrar är närmare informationen i en mindre kommun?</p>	<p>storköpsaffärer. Ovanåker valde be "kända" nyckelpersoner i kommunen att delta i första satsningarna på arbetet med att införa ”PREP”, så man fick rätt föregångare.</p>
Satsa på kommunala webbsidor	Satsa på informativa webbsidor i kommunen som lätt synliggör allt föräldrastöd som kommunen (och samverkansparter) har att erbjuda.	Se till att webbsidor är lätta att hitta och inte försvinner bland all annan kommunal information.	Umeå Familjepeppen www.familjepeppen.se
Använda internet som stöd	<p>Vissa föräldrar efterfrågar andra föräldrars stöd ex. via siter som Familjeliv.se och vill inte ha någon expert - det ska vi respektera.</p> <p>Andra föräldrar vill också kunna fråga experter om råd, vilket internet kan vara en möjlighet till.</p>	Internet är ett tänkbart utvecklingsområde och då inte bara via hemsidor utan mer interaktivt, t.ex. som utbildningsforum, rådgivningsforum.	Växjö visar i sina undersökningar att ca 75 % av föräldrarna till barn 0-16 år använder internet regelbundet, t.ex. webbforum som ger råd till föräldrar.
Familjecentraler som arena för föräldrastöd.	<p>Familjecentraler kan vara en bra ingång för att nå alla föräldrar! Dessa kan fungera som ”en dörr in” för föräldrar och underlätta möjligheten till att finna/få det föräldrastöd man behöver/efterfrågar. Personalen kan slussa</p>	<p>Finns visserligen ingen evidens för effekter av ex. föräldragrupper för förstagsföräldrar men finns processutvärderingar som visar att Familjecentraler har effekt som mötesplats.</p> <p>Intern organisationsstruktur kan underlätta eller försvåra</p>	Linköping har arbetat mycket med familjecentraler och nått nya grupper exempelvis somalisktalande och arabisktalande föräldrar.

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
	<p>vidare till rätt stöd.</p> <p>Arbete i Linköping visar att inriktningen på familjecentralen är viktig. Framgångsrika familjecentraler har välutbildad personal och en förankring in i välfärdssystemet.</p> <p>Familjecentraler verkar underlätta samverkan mellan kommun-landsting.</p>	<p>arbetet (ex. i Stockholm där familjecentraler är viktiga men har dragits in på många håll, på grund av vilka förutsättningar som ges för Familjecentraler inom ramen för vårdvalet.)</p>	
<p>Förskola-skola som arena för föräldrastöd</p>	<p>Att ha med utbildningsförvaltningen i kommunen för att utveckla ett mer sammanhängande föräldrastöd gör att man lättare når många föräldrar och uppfyller målet att alla föräldrar ska erbjudas stöd tills barnet fyller 18 år.</p> <p>Om skolan inte är utförare av föräldrastöd så kan den vara marknadsförare av föräldrastöd.</p>	<p>Kan vara problem att komma in i skolans värld. Skolan saknar verktyg att arbeta med föräldrastöd i sin vardag. Kan leda till arbetsmiljöproblem för personalen.</p> <p>För att samverkan ska fungera på lägre nivå (lokal och regional) så krävs det att samverkan fungerar även på en högre nivå.</p>	<p>Linköping och Växjö har haft med utbildningsförvaltningen i sitt arbete vilket genererat att man nått fler föräldrar genom att utveckla exempelvis Tematiska föräldramöten på skolorna.</p> <p>Uppsalas arbete med programmet Triple P har haft förskolan som arena.</p> <p>Uddevallas projekt satsade på utbildning i gruppdynamik, ledarskap och retorik för professionen inom mödrabarnhälsovård och skola i syfte att stärka professionen i mötet med föräldrar i grupp. Utbildningen kommer att ges som uppdragsutbildning genom högskolan hösten 2012.</p>

Framgångsfaktor	Argument	Att tänka extra på	Goda exempel från projektkommuner
			<p>Sjuhärads kommunalförbund satsade också på utbildning för personal inom förskola, mödra-barnhälsovård för attraktivare mötesformer.</p> <p>Föräldrastödsarbetet har fungerat på SFI (Spånga-Tensta, Umeå) samt även på förskolan inom Uppsalas projekt (Triple P). Dock viktigt att pedagogerna själva väljer om man vill arbeta med föräldrastöd. Man såg större effekt av Triple P på förskolan kopplat till ju fler pedagoger som valde att vara med i arbetet.</p>
<p>Satsa på målgruppsanpassad utbildning i föräldrastöd för personalen</p>	<p>Kan vara en framgångsfaktor om man har utbildningstillfällen rörande föräldrastöd kopplat till den arena personalen jobbar på, ex vis föräldracentral för sig, skola för sig. Blir lättare att konkretisera inbjudan och innehåll för att få personal att känna sig berörd av att vilja delta.</p>	<p>Konkretisera inbjudan och innehåll för att få personal att känna sig berörd av att vilja delta.</p>	

4.5.3 Delmål 3

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram

Baserat på erfarenheterna från forskarna är en lärdom vi dragit att det är viktigt att studera hur program tolkas och omsätts i svensk kontext, eftersom de allra flesta program som används i Sverige idag inte har skapats i ett svenskt sammanhang. Ytterligare ett resultat som lyfts via Uppsalas projekt Triple P är att man genom generella programmen även når specifika grupper.

Forskare med bakgrund inom psykologi eller medicin har utformat och testat många föräldrastödsprogram, medan de som genomför programmen i praktiken inte alltid har den förkunskap i gruppleaderskap som behövs. Kunskap i ledarutbildning saknas också många gånger i programutbildningarna. Uddevallas projekt har tillsammans med personal inom mödra- och barnavårdscentralerna och förskola-skola tagit fram en utbildning i gruppdynamik, ledarskap och retorik för personal som ska använda sig av föräldrastödsprogrammen. Det ger tryggare personal som kan möta föräldrar i grupp. Sjuhärads kommunalförbunds projekt genomförde utbildningsinsatser för förskolepersonal och mödra- och barnhälsovårdspersonal kring temat gruppleaderskap. Uppsala och Triple P hade också liknande moment där gruppledarna utbildades lite extra i att kunna leda grupper och presentera för grupper.

Föräldrar som deltagit i föräldragrupper uppger sig nöjda med de insatser som de erhöll och hade också en positiv utveckling i sitt självupplevda föräldraskap (Kalmar, Spånga-Tensta, Södertälje). Forskarna menar att man kan se vissa effekter på föräldraförmågan när föräldrar deltagit i föräldrastödsprogram och föräldrarna själva uppger att de känner sig stärkta.

Kalmars projekt med satsning på COPE, visar effekter på föräldrar men ingen effekt på barnen. Föräldrar som deltagit i ABC-grupper i Spånga-Tensta fick besvara frågeformulär före och efter sitt deltagande. Resultatet av enkäten visar att den egna hälsan och barnets hälsa har förbättrats och föräldrarna upplever att den egna föräldraförmågan har stärkts. ABC-programmet tycks enligt denna grupp föräldrar vara användbart för att stärka föräldrar och barn. I framtida studier kan det därför vara värdefullt att undersöka om barnen själva upplever några förändringar. Resultaten från Södertälje där en mindre grupp föräldrar deltog var inte lika tydliga. Södertälje visade främst utfall på den egna föräldraförmågan. Fler av de deltagande föräldrarna i Södertälje jämfört med Spånga-Tensta är födda utanför Sverige.

Inom Växjö's projekt användes föräldrastödsprogrammet Ömsesidig Respekt, som är ett svenskt program utvecklat sedan år 2002. Programmet används främst i föräldragrupper som anordnas av mödra- och barnhälsovård. En komponent är att hjälpa föräldrarna att avgöra vilka beteenden som bör anses lämpligt - och inte. En annan komponent är att främja ömsesidigt förtroende och respekt. Enligt forskarna vid Örebro universitet, har programmet utvärderats med en kvasiexperimentell utvärderingsdesign, med för och eftertest och en väntelistakontrollgrupp. Forskarna lyfter i resultat från studien, som ännu inte publicerats, så visar programmet effektivitet.

Forskarna redovisar bland annat att föräldrar som deltagit i programmet kände sig bättre rustade att sätta gränser för barnets beteende. Föräldrar som deltog i programmet kunde räkna upp fler sätt att stärka barnets självkänsla och kände sig tryggare i att hjälpa barnet vidare efter svår motgång än de som inte deltog i programmet, och föräldrarna som deltog i programmet uppgav att de kände sig säkrare i att hantera en situation om deras barn blir mobbat. Föräldrarna skiljde sig inte åt beroende av om de deltagit i kursen avseende sin tro att kunna föra över hälsosamma matvanor till barnet.

Information om programmet finns på <http://www.omsesidigrespekt.se/>

Baserat på erfarenheter från forskarna är en lärdom vi drar att det är viktigt att

diskutera huruvida det finns det en etisk problematik i att använda program som ger effekt bara på föräldrarna och inte på barnen. Programmen bygger på föräldraskattningar och kanske skulle man få andra svar om det var barnen som tillfrågades. Forskarna har genomfört intervjuer med barn i flera av projekten men analyserna från dessa är inte klara. Vilka som är effekter över tid och hur man vidmakthåller effekterna av föräldrastödsprogrammen redovisas inte i detta regeringsuppdrag, eftersom målet för projekten inte varit detta.

Vår förhoppning är att resultat som kommer inom kort från NJF-studien (Nationell Jämförelse av Föräldrastödsprogram) vid Örebro universitet rörande programmen COPE, Komet, De otroliga åren och Connect samt resultat från pågående forskning i regeringsuppdraget Utveckling och utvärdering av föräldrastöd ska ge viss vägledning.

Nedan följer en sammanställning av de erfarenheter som projekten bidragit med kopplat till arbetet med delmål 3, främst gällande föräldrastödsprogram.

Erfarenheter från projekten och forskningen i arbetet med mål 3, föräldrastödsprogram	Projektkommuner som bidragit med erfarenhet
<p>I början är manualen viktig när man arbetar med ett föräldrastödsprogram, men efterhand släpper man/frångår man manualen, visar forskning från Umeå. Vissa aktörer menar att programmen ska köras programtroget för att ge effekt, vilket man enligt Umeås forskning inte alltid gör. Detta kan också ge problem att tolka effekter av utvärderingar – vad är det egentligen man utvärderar om inte manualen följs? Något som också diskuteras är hur man mäter effekter av universella föräldrastödsprogram; går det använda samma mått som för de selektiva programmen?</p> <p>För riktade program som riktar sig till barn med beteendeproblem kan kanske manualföljande vara viktigare än för generella program.</p> <p>Viktigt att fundera över hur man mäter resultat och vad man vill uppnå.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Erfarenhet från Uppsala:</u> Viktigt att studera hur programmen tolkas och omsätts i en svensk kontext. Erfarenhet från bland annat Uppsala och arbetet med Triple P menar att tillåtandet av självselektion är en balansgång. Föräldrar som selekterar in sig själva i universella program (Triple P), upplever mera problem, men skulle inte beteckna sig som sådant om man frågar dem själva, enligt Uppsalas forskare. Resultaten visar på god effekt hos de föräldrar som deltog i programmet. De 	<p>Umeås projekt Familjepeppen.</p> <p>Södertälje och Spånga-Tenstas utveckling av programmet ABC – Alla Barn i Centrum.</p> <p>Uppsalas projekt Förskolan som arena för föräldrastöd (Triple P).</p> <p>Växjö projekt – utvärdering av programmet Ömsesidig respekt</p>

<p>förbättrade sin nöjdhet med föräldrarollen och sin tilltro till den egna förmågan som förälder. De minskade även sina ineffektiva fostransstrategier som överreagerande och eftergivenhet. Mammorna minskade sina stress- och ångestrelaterade symptom. Inga signifikanta effekter sågs på barns emotionella problem eller beteendeproblem i någon riktning. Det fanns heller inte några effekter på parrelationen.</p> <p><u>Erfarenhet från Umeå:</u> Såg färre ensamstående föräldrar som deltog i föräldrastödsprogram än i resten av befolkningen. Internet kanske är en möjlighet som skulle kunna göra det enklare för grupper som har en högre tröskel för deltagande, menar Umeås forskare.</p> <p><u>Erfarenhet från Södertälje/Spånga-Tensta:</u> Föräldrar vill träffas men har inte tid att gå program som spänner över 8-10 träffar, många ledare väljer då att minska på antalet träffar i programmen. Med utgångspunkt från bland annat detta har föräldrastödsprogrammet ABC – Alla Barn i Centrum utvecklats</p>	
---	--

5. Satsningen som modell för att utveckla forskningsnära praktik

Regeringsuppdragets utformning innebar att de deltagande projektkommunerna fick stimulansbidrag för att samarbeta med ett forskningslärosäte. Hur har då forskarna respektive kommunerna sett på den satsningen som en modell för att utveckla forskningsnära praktik/praktiknära forskning?

Modellen har av både kommuner och forskare uppfattats som innovativ. Den har underlättat tillgången till material och miljöer i vilka forskningen kunnat bedrivas. Den har bidragit till att skapa diskussionsfora med kommun/landsting där också kommunens kunskapsintressen tydligare kunnat samspela med forskningens mer teoretiskt drivna frågor. Modellen har inneburit att tolkningen av resultaten direkt förhåller sig till den praktik i vilken professionella inom kommunen agerar, men också direkt till den politiska arenan inom kommunen. Den har också inneburit bredare och nya kontakter inom ett tvärvetenskapligt nationellt forskningsområde i vilket olika forskningstraditioner varit representerade. Forskarna har tvingats fundera på nya frågor, vilket har lett till att man kommit på mer praktiska lösningar. Modellen har även gett forskningen ökad legitimitet i kommunerna.

Kommunerna menar det är värdefullt att ha möjlighet att hänvisa till forskningen i samband med

utvecklingsarbete och prioriteringar. Man anser det också värdefullt att via forskarna få nya perspektiv på verksamheter och metoder. Sammanfattningsvis har det ansetts spännande och givande att i utvecklingsprojekt samarbeta med forskningen. Dialogen har många gånger präglats av en pragmatisk inställning med fokus på det gemensamma målet.

Alla kommuner och forskningslärosäten har inte riktigt samma bild utan några signalerar att det är viktigt att projektansökningarna skrivs i samarbete med kommun och lärosäte så att man redan initialt är överens om vad samverkan ska leda till.

Utformningen av anslaget till kommunerna för att utveckla kommunala strategier för föräldrastöd är unikt genom att projektplanerna formulerats av kommunala representanter i samarbete med forskare. Denna modell förefaller vara framgångsrik. Utformningen av anslaget gör att de projekt som deltagit varit relevanta för de kommuner som deltagit. Forskarnas medverkan vid utformningen av insatsen leder vanligen till en tydligare struktur, vilket ger förutsättningar för bred spridning till andra kommuner. Således verkar anslagskonstruktionen öka nyttan av tilldelade medel.

6. Avslutande reflektion

Arbetet inom projekten visar på ett antal framgångsfaktorer och lärdomar som är viktiga att ta fasta på för kommuner som inte påbörjat eller kommit så långt i sitt föräldrastödsarbete. Det är inte några överraskande nyheter som presenteras, flertalet finns nämnda i SOU-utredningen Föräldrastöd – en vinst för alla och i den nationella strategin för föräldrastöd. Men resultaten från projekten visar att regeringens stimulansbidrag för kommunal samverkan kring föräldrastöd har bidragit till att utvecklingen av föräldrastödet har gått framåt i de kommuner som fått del av pengarna.

Kommunernas samarbete med ett forskningslärosäte har varit fruktbart för både kommunen och lärosätet. Samarbetet har underlättat tillgången till material och miljöer i vilka forskningen kunnat bedrivas och kommunerna anser det värdefullt att kunna hänvisa till forskningen i samband med utvecklingsarbete och prioriteringar. Åtminstone sex av projektkommunerna säger att man även efter projektens slut kommer att involvera forskningskompetens i sitt utvecklingsarbete.

Upplägget av anslaget till de tio kommunerna är unikt genom att projektplanerna formulerats av kommunala representanter i samarbete med forskare. Detta upplägg förefaller vara framgångsrikt. Konstruktionen av anslaget gör att de projekt som utformats varit relevanta för de kommuner som deltagit. Vidare, genom medverkan från forskarna har projekten utformats så att de ger förutsättningar för bred spridning till andra kommuner. Således verkar anslagskonstruktionen öka nyttan av tilldelade medel.

Vi sammanfattar resultatet från projekten i några punkter som särskilt går att ta fasta på för de kommuner och andra aktörer som står i begrepp att utveckla sitt arbete med föräldrastöd:

- Satsa på kartläggning och marknadsföring!

Först och främst bör man som kommun satsa på att kartlägga den befintliga verksamheten för att sedan kunna synliggöra det utbud som finns i kommunen. Många föräldrar känner inte till vilket föräldrastöd som erbjuds, vilket gäller både inom och mellan olika kommunala förvaltningar och aktörer utanför kommunens organisation. Föräldrar saknar ofta kunskap om vilket stöd som finns i kommunen man bor i. Därför är en god marknadsföring exempelvis genom lättillgängliga webbsidor viktig för att nå ut med information till såväl föräldrar som professionen.

Resultaten från forskarnas kartläggningar om hur väl känt det föräldrastöd som erbjuds är och vad föräldrar själva önskar för stöd bör kommuner ta fasta på. Att 75 procent av föräldrar med barn i åldern 13-17 år anser det viktigt med någon form av föräldrastöd visar på en stor

utvecklingspotential.

- **Satsa på mångfald, variation och tillgänglighet!**

Mötesplatser bryter den isolering som många föräldrar kan uppleva i sitt föräldraskap. Ett brett utbud av mötesplatser för föräldrastöd som passar alla familjer och deras skilda behov gör att man når fler föräldrar. Internet kan vara en sådan mötesplats.

Familjecentralen är en bra ingång för att nå alla föräldrar. Den har fortfarande stor utvecklingspotential i många kommuner. Inriktningen på familjecentralen är viktig för att ge flexibilitet och förankring in i välfärdssystemet. Att familjecentralen har välutbildad personal är en trygghet och av stor vikt.

SFI, förskola och ideella organisationer är exempel på andra arenor/aktörer för föräldrastöd som ger ökad tillgänglighet för föräldrar och som går att utveckla ytterligare.

- **Avsätt resurser för föräldrastöd!**

De kommuner som avsätter resurser, personellt och ekonomiskt, för sitt föräldrastöd har bäst förutsättningar att lyckas med föräldrastödsarbetet. Kommuner som anställt samordnare har nått längre i sitt arbete och man får en person som har den överblick som behövs för att nå framgång. Kanske kan det till och med vara så att det är en fördel att ha en huvudman för föräldrastödsarbetet. De kommuner som satsat på detta beskriver det lättare att samla information om det föräldrastöd som finns och det blir enklare för föräldrar att hitta stödet. Man får som förälder ”en väg in” och hjälp att slussas vidare till det stöd som passar bäst. Att barn- och utbildningsförvaltningen i kommunen deltar i utvecklingen av ett mer sammanhängande föräldrastöd kan göra att man lättare når många föräldrar och på så sätt lyckas erbjuda föräldrar föräldrastöd i högre utsträckning.

- **Samverkan för föräldrastöd!**

Projekten har i flera avseenden haft fokus på samverkan, som ger goda förutsättningar för att nå en gemensam bild av föräldrastödsarbetet. Den möjliggör att aktörer, exempelvis familjecentraler och förvaltningar inom kommunen, ser nyttan av att jobba med familje-/föräldrastöd. Genom att involvera kommunens barn och -utbildningsförvaltning får man tillgång till arenorna förskola/skola och når lättare fler föräldrar. Familjecentraler verkar kunna underlätta för samverkan mellan kommun och landsting. Regionförbunden kan vara en aktör för samverkan kring föräldrastöd medan kommunförbunden, som inte har mandat att fatta beslut i varje fråga, kanske inte är bästa arenan för samverkan. Det har också betydelse vilka personer som ingår i en samverkansgrupp - att ha intresse för frågan och mandat är ett par saker som är av betydelse. Små kommuner med mindre egna resurser kan få draghjälp genom att haka på de större kommunerna i sin närhet.

- **Ekonomiska incitament!**

Det finns hälsoekonomiska och ekonomiska vinster i satsning på föräldrastöd. Dessa beräkningar är viktiga att redovisa i det hälsofrämjande föräldrastödsarbetet visar flera projektkommuner, bland annat Kalmar, Uppsala och Skara. Statens folkhälsoinstitut har av regeringen fått i uppdrag (2012-04-04) att sprida de resultat och den kunskap som föräldrastödsarbetet hitintills genererat. I uppdraget ingår också att utarbeta en hälsoekonomisk analys om lokalt och regionalt föräldrastödsarbete. Denna analys kan ge ytterligare underlag och argument till lokala och regionala beslutsfattare och deras tjänstemän i syfte att stimulera satsningar på föräldrastöd.

Projekten visar också att stimulansbidrag till samverkan mellan kommun och andra aktörer, men även inom den kommunala organisationen, kan vara en modell som bidrar till att det utvecklas strukturer för långsiktighet i kommunens hälsofrämjande arbete. Kommuner skulle kunna utgå från detta som en modell och inrätta exempelvis kommunala folkhälsofonder.

- Behov av uppföljning och utvärdering!

Satsningen på att utveckla kommunala strategier för föräldrastöd har bidragit med viktig kunskap om hur föräldrastödsarbetet kan bedrivas för att uppnå målen i regeringens nationella föräldrastödsstrategi. Projekten har främst bidragit med kunskap kring de två första målen i strategin, d.v.s. att utveckla former för samverkan kring föräldrastöd och att utveckla arenor och mötesplatser. I relation till mål tre – ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella föräldrastödsprogram - finns en brist på svenska studier som undersöker effekter av universellt föräldrastöd på barnens hälsa. Erfarenheter, bland annat resultat från några av föräldrastödsprojekten i denna satsning, visar också på vissa etiska dilemman med föräldrastödsprogrammen, t.ex. krockar mellan de föräldrastödsstrategier som förmedlas genom föräldrastödsprogrammen och föräldrars egna föreställningar och erfarenheter. Det har även i vissa projekt varit svårigheter med implementering av programmen.

Många föräldrar uppger att de vill ha stöd, men det är trots allt ganska få föräldrar som nås med det stöd som finns. De pågående regeringsuppdragen utvärdering och utveckling av föräldrastöd samt föräldrastöd riktat till föräldrar med barn med funktionsnedsättning kan här bidra med viktig kunskap. På lokal och regional nivå är det också viktigt att välja föräldrastödsinsatser med vetenskapligt stöd samt att utveckla former för att på ett enkelt, men systematiskt sätt, följa upp och utvärdera föräldrastödsarbetet.

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
Projekt diarienummer	HFÅ 2009/215	HFÅ 2009/218	HFÅ 2009/216	HFÅ 2009/220	HFÅ 2009/225
Projektnamn	Samverkan kring föräldrastöd Södra Älvsborg/Sjuhärads kommunalförbund	Föräldrastödssamverkan A (Ale) till Ö (Öckerö) - lokala strategier för utvecklat föräldrastöd	Med förenade krafter utvecklas föräldrastöd, de tre F:en: Föreningar, Församlingar och Företag	Samverkande föräldrastöd-nätverk forskning och utveckling - Linköping	Föräldrastöd i samverkan Uddevalla-Fyrbodals 2009-2011
Forskningslärosäten	Göteborgs universitet	Göteborgs universitet	Uppsala Barnhälsovård, SHS	Linköpings universitet	Uppsala universitet samt Linköpings universitet
Kontaktpers. forskningslärosätet	Ulf Axberg	Ulf Axberg	Anna Sarkadi	Bengt Sandin	Anna Sarkadi (Uppsala) Åsa Aretun (Linköping)
Bidragssumma totalt	6 938 000	4 246 000	6 925 000	6 924 000	6 924 000
Summa till lärosäte	2 000 000	1 000 000	3 462 500	3 462 000	3 462 000

RESULTATREDOVISNING AVSEENDE MÅLEN I DEN NATIONELLA STRATEGIN FÖR FÖRÄLDRASTÖD

Har uppnått: ÖVERGRIPANDE MÅLET Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets hela uppväxt	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner
a) Ökad kunskap om betydelsen att arbeta med föräldrastöd	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Ale, Kungälv, Stenungsund, Öckerö	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Hudiksvall, Gävle, Ljusdal, Bollnäs	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik, Ydre, Boxholm, Söderköping	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Strömstad, Tanum, Sotenäs, Munkedal, Lysekil, Trollhättan, Vänersborg, Lilla Edet, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Bengtsfors, Dals Ed, Orust

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND		TJÖRN		OVANÅKER		LINKÖPING		UDDEVALLA	
b) Ökad kunskap om metoder och strategier för föräldrastöd	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda	JA	JA i tre av fyra samverkande kommuner: Ale, Kungälv, Stenungsund	JA	JA i 2 av 4 samverkande kommuner: Hudiksvall, Ljusdal	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik, Ydre, Boxholm, Söderköping	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Strömstad, Tanum, Sotenäs, Munkedal, Lysekil, Trollhättan, Vänersborg, Lilla Edet, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Bengtsfors, Dals Ed, Orust
c) Hur många familjer med barn 0-17 år nås efter projektets slut?	Samtliga kommuner uttrycker svårigheter att redovisa detta och hänvisar till att man saknar statistik på området		20 %	Stenungsund 15-20 % på sikt mera. Övriga vet ej	I Ovanåker: 400 familjer som avser de familjer där en eller båda föräldrarna har deltagit i det föräldrastödsinsatser som har erbjudits under projekttiden	I Gävle kommun kommer 30 föräldrar att nås efter projektet avslutats	Linköping; ca 2 200 föräldrar genom projektet	Ej svar	Går ej uppskatta	Går ej uppskatta
RESULTATREDOVISNING AVSEENDE MÅLEN I DEN NATIONELLA STRATEGIN FÖR FÖRÄLDRASTÖD										
Har uppnått: DELMÅL 1 Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun
a) ökad samverkan inom kommunen mellan berörda instanser	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga,	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Ale, Kungälv,	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Hudiksvall, Gävle, Ljusdal, Bollnäs	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik,	JA	JA. Föräldrastöd är ett mer prioriterat område i de flesta kommunerna.

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA					
	Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda		Stenungsund, Öckerö		Ydre, Boxholm, Söderköping					
b) ökad integrering av föräldrastödjande arbetet i ordinarie hälsofrämjande arbetet	JA	JA i 8 av 10 samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn	JA	JA i 1 av 4 samverkande kommuner: Stenungsund	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik, Ydre, Boxholm, Söderköping	JA	JA. Föräldrastöd är ett mer prioriterat område i de flesta kommunerna.		
c) Det finns strukturerade former för samverkan inom den kommunala organisationen gällande föräldrastödjande arbete	Ej angivet	JA i 8 av 10 samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Lerum, Mark, Svenljunga, Ulricehamn, Vårgårda	JA	Ale, Kungälv, Öckerö, Stenungsund (observera att strukturen finns men att formaliseringsprocessen pågår)	Ej angivet	JA i 3 av 4 samverkande kommuner: Hudiksvall, Ljusdal, Bollnäs	JA	JA i 2 av 7 samverkande kommuner: Valdemarsvik, Söderköping	JA	JA. Föräldrastöd är ett mer prioriterat område i de flesta kommunerna.
d) Ökad samverkan mellan kommun och ideburna organisationer kring föräldrastödjande arbete	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda	NEJ	NEJ	JA	JA för 2 av 4 samverkande kommuner: Gävle, Bollnäs	JA	JA för 1 av 7 samverkande kommuner: Norrköping	JA	JA för 2 av 14 samverkande kommuner: Bengtstors, Vänersborg. Samarbetet med studieförbunden i hela området har utvecklats
e) Ökat antal sammanhållna föräldragrupper	Ej angivet	JA för 5 av 10 samverkande kommuner: Alingsås, Herrljunga, Lerum, Tranemo, Ulricehamn	NEJ	JA för 1 av 4 samverkande kommuner: Stenungsund	JA	JA för 1 av 4 samverkande kommuner: Gävle	NEJ	NEJ	VET EJ	VET EJ

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND		TJÖRN		OVANÅKER		LINKÖPING		UDDEVALLA	
f) Ökad samverkan mellan deltagande kommuner kring föräldrastödjande arbete	JA. Nätverk av föräldrastödssamordnare kommer kvarstå		EJ ANGIVET		JA i olika frågor för olika kommuner		JA, ett nätverk för föräldrastödsaktörer har etablerats		JA	
g) Formaliserad regional samordning kring föräldrastöd finns	JA. Inom ramen för nytt Folkhälsoavtal i Södra Älvsborg kommer föräldrastöd att vara en prioriterad fråga.	JA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA är på gång	JA är på gång	JA	JA
Har uppnått: DELMÅL 2 ” Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar”	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner
a) Ökad kännedom hos föräldrar om former av föräldrastöd som finns lokalt.	EJ ANGIVET	JA för 9 av 10 samverkande kommuner: Alingsås, Borås, Herrljunga, Mark, Lerum, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda	JA	JA för samtliga samverkande kommuner: Ale, Kungälv, Stenungsund, Öckerö	JA	JA för 2 av 4 samverkande kommuner: Gävle, Ljusdal	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik, Ydre, Boxholm, Söderköping	JA	JA
b) Ökat antal mötesplatser för föräldrar under projektiden	EJ ANGIVET	JA för 9 av 10 samverkande kommuner: Alingsås, Borås, Herrljunga, Mark, Lerum, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda	JA. Tex. utveckling av fler småbarnstunder på bibliotek	JA för 2 av 4 samverkande kommuner: Ale – Facebook, Stenungsund – Facebook	JA, Cirklar på nätet - om nätet, pappargrupper och Familjeverkstan via församlingar och förskolor.	JA för 1 av 4 samverkande kommuner: Bollnäs	JA	JA för 6 av 7 samverkande kommuner: Valdemarsvik, Mjölby, Ydre, Kinda, Söderköping, Boxholm	JA	JA för 2 av 14 samverkande kommuner: Bengtstors och Vänersborgs arbete med föreningar har genererat fler medlemmar till föreningarna och varit nätverksskapande för föräldrar. Utbildningen i gruppdynamik har

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA					
					gett deltagarna kunskap om hur man skapar attraktiva möten för föräldrar på MVC, BVC och i förskola och skola. Detta har gjort att fler kommer på möten och att de återkommer på följande möten i större utsträckning. Material för aktiva föräldramöten finns tillgängligt på webben och kan användas i förskola och skola för att öka antalet mötesplatser.					
Har uppnått: DELMÅL 3 Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	
a) Projektet har lett till ökad användning av föräldrastödsprogram	JA delvis	JA Alingsås, Mark, Tranemo, Vårgårda. hänvisar till Active Parenting (småbarnsföräldrar), PREP, Family-Lab bokcirkelledare (tonårsföräldrar), ÖPP/Effekt,	NEJ	NEJ	JA. PREP, Familjeverkstan, Föräldrastegen, ÖPP,	JA Hudiksvall: Acitive parenting för föräldrar med utvecklingsstörning. Gävle: Familjeverkstan	JA	JA i samtliga samverkande kommuner: Programmen Cope, Småbarnsliv, Komet, Föräldrastegen, Pyc, Våga Vara Valdemarsvik,	NEJ	NEJ

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA					
	Familjeverkstan samt egna program utformade på lokal nivå. Herrljunga har utbildat personal under projektiden och grupper påbörjas under våren 2012.		Ljusdal: Familjeverkstan, ÖPP, PREP	Mjölby, Norrköping, Kinda, Valdemarsvik, Söderköping, Boxholm						
b) ökat antal utbildare lokalt/regionalt i föräldrastödsprogram	EJ ANGIVET	JA i Marks kommun (1 av 10 samverkande)	JA	JA	JA	NEJ	NEJ			
c) Har ni nått era målgrupper i projektet?		JA (3 av 10): Alingsås, Bollebygd, Ulricehamn. DELVIS (7 av 10): Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Vårgårda	Ej svar	Ej svar	JA extra fokus pappor	NEJ, nådde inte föräldrar med barn i åldern 9-13 i tänkt delprojekt om internet	JA föräldrar med barn 0-17 år samt pedagoger	JA I Valdemarsvik var målgruppen föräldrar med barn 0-5 år	JA. Politiker, professioner inom skola, och primärvård, kommunala chefer och tjänstemän. Delvis föräldrarna	JA. Primär målgrupp var politiker, professioner inom skola, och primärvård, kommunala chefer och tjänstemän Delvis föräldrarna
d) Efter projektet erbjuds nu föräldrastöd under barnets hela uppväxt		JA (5 av 10): Alingsås, Lerum, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda. DELVIS (3 av 10): Bollebygd, Borås, Svenljunga NEJ (2 av 10): Herrljunga och Mark	JA	DELVIS	DELVIS (1 av 4) Ljusdal	NEJ: Hudiksvall, Bollnäs, Gävle	JA	JA (1 av 7): Valdemarsvik DELVIS (6 av 7) Mjölby, Norrköping, Kinda, Ydre, Söderköping, Boxholm	JA	JA
Målgrupp - ålder på barnen	Stöd till föräldrar till barn i alla åldrar 0-17 år.	Till föräldrar med barn åldrarna 0-17 år.	Till föräldrar med barn i åldrarna 0-17 år	Till föräldrar med barn 0-17 år	Samtliga åldersgrupper 0-17 år					
Andel barn vid projektstart 0-17år	2008:62 629 barn totalt ca 22,1 % av befolkningen - andelen varierar mellan 20,8%-26,4%	2008/2009: Totalt 18 387 barn ca 15,5 % Tjörn: 19 %, Ale: 24 %, Kungälv:23 %, Stenungsund:24 %, Öckerö: 24 %	Totalt ca 36 638 barn ca 19,5% Ovanåker 18 %, Ljusdal 18 %, Bollnäs 19 %, Gävle 20 %, Hudiksvall 19 %	Totalt 63303 barn ca 19,6% av befolkningen. Linköping: 20 %, Övriga kommuner ca 20 %	52 731 barn ca 20 % barn totalt. Uddevalla: 21 % Övriga kommuner mellan 17 % -22 %.					

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
Erfarenheter kring samverkan och föräldrastöd före projektstart	Kommunernas socialtjänst, skola och landstingets primärvård och psykiatri har sedan 2005 samverkat kring barn med sammansatt social och psykisk/psykiatrisk problematik, VästBus. Inom ramen för nat. Psykiatrisatsningen startade projekt kring föräldrautbildning år 2005 och då erbjöds COPE som generellt erbjudande till alla förälder, samt De otroliga åren, till föräldrar med barn med särskilda behov.	Kartläggningar visar att föräldrar efterfrågar stöd. Bl.a. Öckerö startade utvecklingsarbete 2006 för att skapa en röd tråd i arbetet med föräldrautbildning. Sedan tidigare pågår arbete utifrån KOMET, COPE, ÖPP, Familjeverkstan, Aktivt föräldraskap, PREP och Familjehus samt program som bygger på metoder utifrån Jesper Juuls tankar kring föräldrastöd.	Ovanåkers styrka beskrivs som de tre F-en; församlingarna, föreningarna, företagen. Man har drivit flera stora projekt framgångsrikt tillsammans och hänvisar framgången till företagets sociala engagemang och samarbetsvilja. Erfarenheterna från detta - bl.a. ESFprojektet Ung Kraft - ska användas och vidareutvecklas till att få människor engagerade i föräldrastöd.	Linköping beskrivs som progressiv kommun vad gäller föräldrastöd. Tillsammans med övriga aktörer fortsätter man arbetet med att utveckla föräldrastöd med utgångspunkt från ledorden "universellt, kompletterande, långsiktigt". Familjecentralerna är viktig arena för att utveckla arbetet med sammanhållna föräldragrupper. Idag erbjuder Kvinnohälsan i Linköping grupper utifrån vårdcentralsanknytning för att underlätta övergången till BVC.	Uddevalla kommun har sedan 2007 drivit frågan om utvecklat föräldrastöd i kommunen och ett politiskt handlingsprogram för föräldrastöd som anger prioriterade utvecklingsområden för berörda nämnder har tagits fram. I Fyrbodal använde ett stort antal föräldrastödsprogram och det är svårt för föräldrar och profession att veta vad man ska välja.
Samverkande kommuner	Sjuhärads kommunalförbund är enligt sin förbundsordning, den kommunal-rättsligt ansvariga organisationen för samverkan mellan sina medlemskommuner. I projektet ingår samverkan med Alingsås, Bollebygd, Borås Stad, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda.	Ale, Kungälv, Stenungsund, Öckerö	Ljusdal (glesbygdskommun), Bollnäs, Hudiksvall (mindre städer) Gävle (storstad)	Norrköping, Mjölby, Boxholm, Ydre, Kinda, Valdemarsvik, Söderköping	Bengtstors, Dals-Ed, Färgelanda, Lilla-Edet, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Vänersborg, Åmål
Hur kommer kommun och forskningslärosäte att sprida resultat och	Länsstyrelsen i Västra Götaland har en särskild föräldrastödsflik på sin hemsida	Fortsatt spridning via folkhälsosamordnar	Ovanåkers kommun kommer ett universellt föräldrastödsutbud att	Genom forskningsrapporter och artiklar, samt genom undervisningsuppdrag och	Haft regionala konferenser tillsammans med Länsstyrelsen i Västra Götaland och 70-

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
erfarenheter från projektet?	<p>Framtagande och spridning av folder med presentationer av samtliga kommuners arbete under projekttiden liksom presentationer av de större satsningar som projektet gjort.</p> <p>Slutkonferensen filmades och läggs nu ut på kommuners hemsidor.</p> <p>Utbildnings-satsningen som genomförts kommer att kunna erbjudas kommuner även fortsättningsvis. Utbildningsmaterialet ägs av kommunerna själva, vilket bidrar till spridning efter projektavslut. Utvärderingen av utbildningen kommer att redovisas i en FoU-rapport under 2013.</p> <p>Övriga axplock: Via hemsidor, politiska arenor, tidningar, nyhetsbrev</p> <p>Forskarna: När det gäller forskningen så har en doktorand anställts med medel från projektet. I avhandlingsplanen ingår att flera (minst 2) delarbeten kommer att baseras på data som samlats inom projektets ram. Detta innebär att vi räknar med att publicera resultat i vetenskapliga</p>	<p>nas nätverksträffa, via tvärprofessionella lokala samverkansgrupperna för föräldrastöd samt via lokala lednings- och styrgrupper jämte folkhälsoråden.</p> <p>En annan viktig spridning kommer att ske genom att de lokala strategiska handlingsplanerna processas i respektive kommun. Genom fortsatt utveckling av hemsidor för föräldrastöd.</p> <p>Projekthemsidan från A-Ö och informationsidan till föräldrar kommer att finnas kvar i Tjörns kommun.</p> <p>Tjörns kommun har avsatt extra medel för att ta fram en barn- och ungdomsplan som</p>	<p>erbjudas även efter avslutad projekttid. Resultatet har presenterats i Folkhälsorådet i Ovanåkers kommun. Spridning via Folkhälsostämman 2012, vid Forsknings- och Utvecklingskonferens som arrangeras av Region Gävleborg i maj. Lokala slutkonferenser i deltagande kommuner.</p> <p>Forskarna: Forskaren Anna Sarkadi och doktoranden Natalie Engsheden kommer att sprida resultaten i samband med sina uppdrag i pågående forsknings- och utvecklingsprojekt finansierade av Statens folkhälsoinstitut (Östersund och Västerviks kommuner). Resultaten kommer att spridas till studenter genom forskarnas undervisningsuppdrag på, bland andra, läkar-,</p>	<p>föreläsningar.</p> <p>Fortsatt samarbete mellan kommuner och forskningslärosäte och genom att sprida resultaten från både forskning och delprojekt på bland annat de nätverksträffar /tematräffar som genomförs i det pågående projektet "Föräldrar i mångkulturella möten 2011-2013".</p> <p>Använda de utarbetade mötesstrukturer som finns inom kommuner och mellan kommun och landsting</p>	<p>miljonersprojekten i Sjuhärad och Tjörn A-Ö. Filmer från den sista konferensen finns på webben.</p> <p>En projektrapport med metodbeskrivning, resultat och kontaktinformation kommer att skickas ut till kommuner och övriga samverkanspartners.</p> <p>Material för Aktiva föräldramöten kommer att läggas ut på Uddevallas och Hälsökällan Fyrbodals hemsidor.</p> <p>En utbildning i gruppdynamik, ledarskap och retorik om 7,5hp är framtagen tillsammans med Högskolan Väst. Det är i skrivandes stund inte klart hur den ska finansieras på lång sikt men den kan göras sökbar för alla.</p> <p>Forskarna: Forskarna (Anna Sarkadi och Disa Bergnéhr) kommer att sprida resultaten i samband med sina uppdrag i pågående forsknings- och utvecklingsprojekt finansierade av Statens folkhälsoinstitut (Östersund och Västerviks</p>

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
	tidskrifter, men även mer populärvetenskapliga artiklar och rapporter samt genom deltagande i konferenser.	<p>ska omfatta barn 0-24 år. I detta arbete är barnkonventionen central.</p> <p>Forskarna: När det gäller forskningen, så har en doktorand anställts med medel från projektet. I avhandlingsplanen ingår att flera (minst 2) delarbeten kommer att baseras på data som samlats inom projektets ram. Detta innebär att vi räknar med att publicera resultat i vetenskapliga tidskrifter, men även mer populärvetenskapliga artiklar och rapporter.</p>	<p>psykolog-, socionom-, och lärarprogrammen, samt till praktiker och forskare genom nationella och internationella publikationer, medverkan i forskarnätverk, och genom att hålla föredrag och workshops för praktiker. Resultaten kommer även att spridas genom kontakter med media.</p>		<p>kommuner, samt Linköpings kommun). Resultaten kommer att spridas till studenter genom forskarnas undervisningsuppdrag på, bland andra, läkar-, psykolog-, socionom-, och lärarprogrammen, samt till praktiker och forskare genom nationella och internationella publikationer, medverkan i forskarnätverk, och genom att hålla föredrag och workshops för praktiker.</p> <p>Resultaten kommer även att spridas genom kontakter med media.</p>
Överväganden avseende barnens perspektiv	Inga kommuner haft med barn och unga i sitt planeringsarbete men har i olika verksamheter haft med ett barnperspektiv gm att bjuda in barn att tycka till eller haft föreläsningar med Rädda Barnen. Barnkonventionen uppges ligga till grund för arbetet. Kommuner	Projektet handlat om att skapa en grund för framtida utveckling men har inte haft med barnens röster direkt. Menar att det finns stor	Involverade ungdomar i öppet-huskvällar som fick visa vuxna hur ungdomarnas "on-line liv" ser ut.	Fokus har legat på att öka barnens antal skyddsfaktorer genom att synliggöra hur barn tolkar, förstår och handlar med utgångspunkt i de åtgärder samhället vidtar. Forskingen och tema barn	Hänsyn tagen till aktuell kunskap om barns- och ungas hälsa i arbetet med föräldraföreläsningar, föräldrarådgivning, utveckling av utbildning i gruppdynamik, föräldrawebb, samverkan med ideella föreningar, framtagande

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
	<p>uppges sig ha måldokument som utgår från barnkonventionen.</p> <p>I reklamkampanjer för föräldrastödet var utgångspunkten att hitta barnets perspektiv gentemot föräldrarna, för att därigenom sända signaler till föräldrarna att föräldrastöd inte handlar om att justera eller rikta pekpinnar utan om att alla kan bli bättre föräldrar ur barnens perspektiv. Utgångspunkten är att alla vill sina barn det bästa.</p>	<p>medvetenhet i kommunerna om att föräldrastöd ytterst handlar om barnens behov och inte föräldrarnas behov. Barnkonventionen nämns som viktigt dokument.</p>		<p>har i hög grad ett barnperspektiv vilket inneburit att forskningsstudierna utformats så att barn och ungdomar fått koma till tals men också problematiserat vuxna/professionellas syn på barns delaktighet och erfarenheter.</p>	<p>av material för aktiva föräldramöten, arbetet med basutbud av föräldrastödsprogram och vis presentationer för kommunfullmäktige i samtliga Fyrbodalskommuner. Barnkonventionen ständigt närvarande i diskussioner och vid prioriteringar.</p>
Övervägande avseende jämställdhet i hälsa	<p>Inga kommuner beskriver jämställdhetsarbete ur ett hälsoperspektiv utan kommenterar försök att arbeta mer med jämställdhetsfrågor överlag.</p>	<p>Fokus på att nå och stödja pappor. Satsningen på Föräldrabuss i Ale ökade möjligheten att träffa pappor.</p>	<p>Särskild satsning på att få med pappor.</p>	<p>Forskningsstudierna och utvecklingsprojekten har designats för att synliggöra både mäns och kvinnors behov och erfarenheter. Det är större andel kvinnor än män som deltagit i de olika föräldrastödsinsatserna. Ju yngre barn, desto större andel kvinnor. Exempelvis deltar fäder i den somaliska gruppen endast undantagsvis i föräldrastödsaktiviteter. För att om möjligt åtgärda denna snedrekrytering har även män utbildats i föräldraprogrammet Cope.</p> <p>Kan vara viktigt att erbjuda möjlighet till</p>	<p>Forskargruppen har i flera projekt analyserat föräldraskapet ur ett genusperspektiv. Haft föredrag om föräldrarollen ur ett genusperspektiv, könskontrakt och fäders ställning i mödra-barnhälsovårdens organisation.</p>

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
				mammagrupper eftersom den enkönade gruppen innebär en trygghet för mammor med problematiska relationer till barnets pappa och andra män. (Söderköpings erfarenhet av lokalt utformade programmet "Våga vara")	
Överväganden avseende jämlikhet i hälsa	Haft temavecka kring ämnet att vara förälder i ett främmande land. Arrangerat föreläsningar för att öka kunskapen om detta vilket inneburit att fler kommuner satsat på ökad samverkan med bl a SFI, och studiecirkelsverksamhet. Har lett till att kommuner identifierat behov man inte sett tidigare och nu arbetar för att utveckla stödet.	Fokus på tillgänglighet av föräldrastöd oavsett etnicitet, kön, ålder, sexuell läggning eller socioekonomisk status. Anordnat barnpassning och COPE-kurser på dagtid för daglediga föräldrar för att nå flera.	Använt programmet Familjeverkstan som är översatt till andra språk än svenska. Satsat på att nå invandrarkvinnor. I Hudiksvall satsat på att nå föräldrar med utvecklingsstörning gm utveckla programmet Active parenting med fokus på denna målgrupp.	Särskilda insatser gjorts för att nå utlandsfödda. Exempelvis "brobyggare" som arbetat i olika miljöer tex familjecentraler, i skolmiljö, och i gruppverksamhet på kvällstid. Syfta att informera om hur det är att vara förälder i Sverige men också om mer allmänna frågor om det svenska samhället.	I arbetet med föräldrarwebb och samverkan med ideella organisationer har upplägg och urvalt anpassats. Samarbeta bla skett med SFI. Områden i glesbygd om med utanförskap har prioriterats, genom att erbjuda konkreta insatser som transporthjälp, tolk, barnvakt för att minska barriärer till deltagande. Har visat sig vara effektivt sätt att inkludera socialt isolerade familjer, varav en del med invandrarbakgrund.
Resultat – goda exempel	Marknadsföringskampanj med bla radiospottar. Utbildning av förskolepersonal och MVC/BVCpersonal kring temat gruppleaderskap med syfte att utveckla förskolan som arena för föräldrastöd. Överenskommelse mellan kommunerna och hälso-och	Öckerö – modell för implementering gm en strategi för föräldrastödsarbetet som utgår från kommunens vision. Kungälv – föräldrastöd via telefonlinje (Föräldrastödjare).	Manual för pappagrupsledare. Nyttjat lokala "kändisar" i marknadsföring av föräldrastödsprogram. Active parenting för föräldrar med funktionsnedsättning. Föräldrarummet som	Brobyggare på familjecentraler för att nå nyinvandrade föräldrar. "Sy- och språkaverksamhet" för invandrade somaliska kvinnor, gm samarbete skola, föreningsliv. Skolans föräldramöten som	Samverkansmetod för föräldrastöd och minskat utanförskap - Samarbeta mellan kommun och frivilligorganisationer i Bengtsfors, Vänersborg. Utvecklat avgiftsfri föräldrarådgivning. En utbildning i gruppdynamik,

PROJEKTKOMMUN	SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND	TJÖRN	OVANÅKER	LINKÖPING	UDDEVALLA
	sjukvården i Sjuhärad/Södra Älvsborg där föräldrastöd ingår som ett mål.	Ale – Föräldrabus med syfte att åka runt och informera om kommunens föräldrastöd.	mötesplats på förskola.	arena för föräldrastödande inslag (tematiska föräldramöten). Familjemässa där kommun, landsting och andra aktörer presenterade sitt föräldrastödsutbud. Bildat regionala nätverk för föräldrastödsaktörer samt nätverk för familjecentraler i Östergötland.	ledarskap och retorik om 7,5hp är framtagen tillsammans med Högskolan Väst. Målgrupp mödrabarnhälsovårds- och skolpersonal. Tagit fram mall för lokal föräldrastödsinformation på nätet med förslag på form och innehåll anpassningsbar för enskilda kommuner.
Webbsidor	http://www.sjuharad.se/samverkan-kring-foraldrastod-.html samt webbsidor för varje kommun exempelvis Borås; www.boras.se/foralder	http://www.tjorn.se/kommunpolitik/projekt ochsamverkan/foraldrastod.4.5ca3fa4312c90e84eae80001737.html	http://www.ovanaker.se/foralder	http://www.linkoping.se/sv/Skola-barnomsorg/Forskoleverksamhet/Utvecklingsarbete/Foraldrastod/Pagaende-utvecklingsprojekt/	http://www.uddevalla.se/kommunpolitik/miljofolkhalsaochintegration/halsaochfolkhalsa/foraldrastod.4.731735bf10f2ecf5b5980008635.html

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ					
Projekt diarienummer	HFÅ 2009/181	HFÅ 2009/189	HFÅ 2009/193	HFÅ 2009/192	HFÅ 2009/214					
Projektnamn	Värme och ramar - föräldrastöd i södra Kalmar län	Föräldrastöd i Spånga tenstaT	Föräldrastöd i samverkan i Södertälje	Föräldrastöd i samverkan inom Umeåregionen	Det goda föräldraskapet					
Forskningslärosäten	STAD/Stockholm & Karolinska institutet	Karolinska institutet	Karolinska institutet/STAD	Umeå universitet	Örebro universitet					
Kontaktpers. forskningslärosätet	Håkan Leifman/Lene Lindberg	Håkan Leifman och Lene Lindberg	Håkan Leifman/Lene Lindberg	Bruno Hägglöf	Håkan Stattin					
Bidragssumma totalt	6 154 000	7 504 000	7 898 000	7 962 000	8 525 000					
Summa till lärosäte	2 000 000	2 000 000	2 000 000	3 981 000	4 262 500					
RESULTATREDOVISNING AVSEENDE MÅLEN I DEN NATIONELLA STRATEGIN FÖR FÖRÄLDRASTÖD										
ÖVERGRIPANDE MÅLET "Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets hela uppväxt"	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner
a) Ökad kunskap om betydelsen att arbeta med föräldrastöd	JA	JA för 4 av 6 kommuner: Borgholm, Emmaboda, Mönsterås, Mörbylånga	JA	Ja i 10 av 11 st.	JA	JA, i 10 av 11 st.	Ej svar	JA för 1 av 5 kommuner: Vindeln	JA	JA för alla samverkande kommuner (8 st inkl. Växjö)
b) Ökad kunskap om metoder och strategier för föräldrastöd	JA	JA för alla samverkande kommuner dvs 6 st: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga, Borgholm	JA	Ja, i 9 av 11 st.	JA	JA, i 9 av 11 st.	JA	JA för alla samverkande kommuner: Bjurholm, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Robertsfors	Ja	JA för alla samverkande kommuner (8 st inkl. Växjö)
c) Hur många familjer med barn 0-17 år nås efter projektets slut?	12 % enligt forskarnas föräldrintervju	11,5 % enligt forskarnas föräldrintervju	5 % Enligt telefonundersökning. 220 st föräldrar deltagit i grupper i projektet. 5 500 föräldrar	7,5 % enligt telefonundersökning	8 % enligt forskarnas intervjuer. Uppskattas att största ökningen uppnås efter	7,5 % enligt forskarna	1500 st föräldrar i Familjepeppens grupper/föreläsningarsamt 600 unika besök per vecka på	Ej svar	Utskick till 4300 vårdnadshavare per år Webbsidan ca 2000 besökare per år Föräldrastödprogram 200 föräldrar per år	Webbsidan och skrift på BVC se projektkommun Föräldrastödprogram ca 600 föräldrar per år Föreläsningar, information, mässor på

PROJEKTKOMMUN	KALMAR		SPÅNGA-TENSTA SDF		SÖDERTÄLJE		UMEÅ		VÄXJÖ	
			nått av skriften Föräldraguiden. Uppskattar man ska nå ca 915 föräldrar under 2012.		projektet då 300-500 föräldrar per år kan erbjudas delta i ABC:s träffar.		www.familjepappen.se		Skrift på BVC ca 1500 per år Föreläsningar, information på fristående förskolor föräldramöten, broschyrer ca 500 föräldrar per år Föräldrarnas dag ca 500 per år Tematiska föräldramöten 600 föräldrar per år	föräldramöten ca 500 per år Föräldrarnas dag ca 400 per år Tematiska föräldramöten 300 per år
Har uppnått: DELMÅL 1 Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun	Projektkommun	Samverkande kommun
a) ökad samverkan inom kommunen mellan berörda instanser	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm	JA	JA: i 8 av 11 st., Farsta, Hässelby Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Nacka, Upplands- Väsby, Vaxholm	JA	JA: 8 av 11 samverkande stadsdelar/kommuner Farsta, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Nacka, Upplands Väsby, Vaxholm	JA	JA för alla samverkande kommuner Bjurholm, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Robertsfors	JA	JA för alla samverkande kommuner
b) ökad integrering av föräldrastödjande arbetet i ordinarie hälsofrämjande arbetet	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm	JA	JA 8/11, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Upplands Väsby, Vaxholm Vet ej: 1/11 Farsta	JA	JA 8 av 11 st. samverkande stadsdelar/kommuner Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Upplands	JA	NEJ	JA	JA alla samverkande kommuner

PROJEKTKOMMUN	KALMAR		SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ		VÄXJÖ			
					Väsby, Vaxholm Vet ej: 1/11 Farsta					
c) Det finns strukturerade former för samverkan inom den kommunala organisationen gällande föräldrastödjande arbete	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm	JA	JA 8 av 11 samverkande stadsdelar/kommuner Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Sigtuna, Upplands Väsby, Vaxholm Vet ej:1/11 Farsta	JA	JA 8 av 11 samverkande stadsdelar/kommuner Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Sigtuna, Upplands Väsby, Vaxholm Vet ej:1/11 Farsta	JA	JA för alla samverkande kommuner: Bjurholm, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Robertsfors	JA	JA för alla samverkande kommuner
d) Ökad samverkan mellan kommun och idéburna organisationer kring föräldrastödjande arbete	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm	JA	JA 5 av 11, Hässelby-Vällingby, Haninge, Nacka, Upplands-Väsby, Vaxholm Vet ej :1 av 11 Farsta	JA	JA 5 av 11 samverkande stadsdelar/kommuner Hässelby-Vällingby, Haninge, Nacka, Upplands-Väsby, Vaxholm Vet ej :1/11 Farsta	JA	JA för alla samverkande kommuner: Bjurholm, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Robertsfors	JA	JA för alla samverkande kommuner
e) Ökat antal sammanhållna föräldragrupper	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm	NEJ. har svarat nej på frågan utifrån att man definierar sammanhållna föräldragrupper som olika grupper	JA 8 av 11, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Upplands-Väsby,	JA	JA 8 av 11 samverkande stadsdelar/kommuner Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Botkyrka, Haninge, Huddinge,	JA	JA för alla samverkande kommuner: Bjurholm, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Robertsfors	NEJ	NEJ

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ	
		under barnens uppväxt som samma föräldrar deltar i / följer varandra i.	Vaxholm Vet ej: 1 av 11, Farsta De flesta har svarat på om fler föräldrar deltar i sammanhållna föräldragrupper än tidigare och då menat ABC = 4 träffar.	Nacka, Upplands-Väsby, Vaxholm Vet ej: 1/11, Farsta OBS De flesta har svarat på om fler föräldrar deltar i sammanhållna föräldragrupper än tidigare och då menat ABC = 4 träffar.		
f) Ökad samverkan mellan deltagande kommuner kring föräldrastödjande arbete	JA Samordnarna kommer att fortsätta samarbetet kring föräldrastöd efter projekttiden	JA för 8 av 11 samverkande kommuner/stadsdelar. Gäller utvecklingsarbetet av föräldraträffarna ABC-Alla Barn i Centrum.	JA. Under projektiden har det funnits ett systematiskt erfarenhetsutbyte mellan deltagande kommuner, genom styrgruppen med deltagande från Spånga/Tensta, Kalmar, Södertälje, respektive forskargrupper samt metodutvecklingsgruppen. De sista 7-8 månaderna av projektet adjungerades även Upplands-Väsby till styrgruppen för att skapa bra förutsättningar för övergång mellan utvecklingsarbetet och RCT studien.	JA. Det har skapats en arbetsgrupp i Umeåregionen där professionella träffas för att samverka kring föräldrastödsfrågor. Besluten tas i konsensus och grupper tar fram en gemensam verksamhetsplan och har ansvar för verksamhetsbudgeten	JA. Det har varit en lyckad samverkan med länets kommuner	
g) Formaliserad regional samordning kring föräldrastöd finns	JA. Förhoppningsvis kan landstingets Folkhälsocentrum ansvara för samordningen	JA. Alla de 7 kommuner/stadsdelar (Södertälje, Spånga-Tensta SDF, Haninge, Huddinge, Vaxholm, Upplands Väsby, Skärholmen SDF) som har utbildat instruktörer i ABC under projektiden kommer att samverka även efter projektiden gm det nätverk som PLUS-enheten håller i. Samverkan avser implementering , utveckling	JA. Det finns sedan tidigare forum för erfarenhetsutbyte kopplat till länsstyrelsen i Stockholm kallade "spindelklubben" som inbjuder samordnare i länet till regelbundna möten med olika teman. Även andra mer informella arenor finns i länet för utbyte att kunskap, erfarenhet och kompetens runt preventionsfrågor bland annat Södertörnsnätverket.	JA. Kommunerna i Umeåregionen har tecknat ett samverkansavtal gällande föräldrastödsarbetet.	JA. En regional samordnare kommer i fortsättningen att underhålla och utveckla föräldrastödsarbetet	

PROJEKTKOMMUN	KALMAR		SPÅNGA-TENSTA SDF		SÖDERTÄLJE		UMEÅ		VÄXJÖ	
			och erfarenhetsutbyte ang. ABC-Alla Barn i Centrum.		Länsstyrelsen var även med i det arbete som föregick ansökan om utvecklingsmedel till föräldrastöd, samt samlar ett nätverk för ÖPP/Effekt-instruktörer i länet. Den samordning som skapats under utvecklingsprojektet med föräldrastöd implementeras lämpligen i något av de redan existerande forumen. PLUS enheten har även fått ett uppdrag av FHI att ansvara för programmet ABC föräldraträffar och kommer inom ramen för det uppdraget att arrangera regelbundna möten med gruppledare och instruktörer inom metoden.					
Har uppnått: DELMÅL 2 Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner
a) Ökad kännedom hos föräldrar om former av föräldrastöd som finns lokalt.	JA	JA för alla samverkande kommuner: Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Torsås, Mörbylånga och Borgholm. Andelen som sett anslag om föräldrastöd har ökat från 22 % till 44 % enligt forskarna.	JA	JA Enligt kontaktpersonerna i 9 av 11 kommuner/stadsdelar. Andelen har ökat från 20 % till knappt 28 % enligt forskningens föräldrantvjuer.	JA	JA I 9 av 10 stadsdelar/kommuner. I de samverkande kommunerna går det att avläsa en ökning av kännedomen om föräldrastöd hos föräldrar genom de föräldrantvjuer som genomförts.	JA	Inget svar i rapporten	JA	JA
b) Ökat antal mötesplatser under projektiden	JA	JA I samtliga kommuner har antalet arenor	JA	JA: 6 ja. Förskola, skola, familjecentral,	JA	JA. 6 av 10 kommuner/stadsdelar svarar ja och anger	JA	JA Familjecentralernas Öppna förskolor har	JA	JA. Exempelvis: Webbsidan "Det goda

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ					
		totalt ökat från 36st 2009 till 44st under 2011 enligt forskarnas kommunenkäter		kyrkan I samtliga kommuner och stadsdelar har antalet arenor ökat från 89st till 100st enligt kommunenkät	förskola, skola, familjecenter och kyrka. Sammanräknat för samtliga kommuner och stadsdelar i projektet har antalet arenor som erbjuder föräldrastöd ökat under projekttiden från 89st till 100st i enkätundersökningen.	ordnat riktade grupper till exempel för tvillingföräldrar, bonusföräldrar, unga föräldrar, nyanlända föräldrar samt föräldrar med barn som har funktionsnedsättning.	föräldraskapet", "Föräldrarnas dag", Föräldrautbildningar, Utbildade ledare på familjecentral			
Har uppnått: DELMÅL 3 Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner	Projektkommun	Samverkande kommuner		
a) Projektet har lett till ökad användning av föräldrastödsprogram	JA	JA i alla samverkande kommuner: Mönsterås, Nybro, Torsås, Emmaboda, Borgholm, Mörbylånga (Bokcirklar, ÖPP, COPE, Familjeverkstan, KOMET, PREP	JA	JA I 9 av 11 stadsdelar/kommuner: ABC, Vaxholm: Aktivt föräldraskap, Sigtuna: ICDP	JA	JA. Förutom ABC så används bland annat Komet, ÖPP och Ålskade förbannade tonåring	JA	JA Familjeverkstan, Vägledande samspel, Aktivt föräldraskap, Massage för föräldrar, Ålskade, förbannade tonåring, Dialogbaserat föräldraskap, Småbarnsliv, PREP, Föräldraforum och Barnen i våra hjärtan	JA	JA tex. Aktivt föräldraskap, Connect Ömsesidig respekt, Familjeverkstan

PROJEKTKOMMUN	KALMAR		SPÅNGA-TENSTA SDF		SÖDERTÄLJE		UMEÅ		VÄXJÖ	
b) ökat antal utbildare lokalt/regionalt i föräldrastödsprogram	NEJ	NEJ	JA	JA	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	EJ ANGIVET
c) Har ni nått era målgrupper i projektet?	JA. Alla föräldrar med barn 0-17 år DELVIS nått utlandsfödda föräldrar	Se Kalmar	JA. Målgruppen var föräldrar med barn 3-12 år. DELVIS i 7 av 11 kommuner/stadsdelar	JA I 3 av 11 samverkande kommuner/stadsdelar	JA Nått förskola, skola samt föräldrar med barn i de verksamheterna DELVIS i den ideella sektorn har vi samarbetat med Banens hus i Södertälje, men vi har inte nått till föreningslivet i den utsträckning vi skulle vilja.	JA I 3 av 11 samverkande kommuner/stadsdelar DELVIS i 7 av 11 kommuner/stadsdelar	JA (ej angett målgrupp)	Ej svar	JA. Målgruppen var primärt föräldrar med barn 0-17 år	JA
d) Efter projektet erbjuds nu föräldrastöd under barnets hela uppväxt	JA	JA	DELVIS: Ett generellt föräldrastöd erbjuds nu alla föräldrar som har barn mellan 0-12 år. När det gäller tonårsföräldrar	JA: för 2 av 11 stadsdelar/kommuner DELVIS: i 5 av 11 kommuner/stadsdelar NEJ: för 4 av 11 samverkande kommuner/stadsdelar. Kommentarer:	JA För 2 av 11 kommuner/stadsdelar DELVIS Fokus har varit 3-12 år där det helt saknas universella	JA för 2 av 11 stadsdelar/kommuner DELVIS i 5 av 11 kommuner/stadsdelar NEJ för 4 av 11 samverkande kommuner/stadsdelar.	JA i 4 av 6 kommuner erbjuds föräldrastöd 0-17 år, där erbjuds istället tonårsgrupper i angränsande kommuner.	JA	DELVIS i samverkande kommuner	

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ	
		erbjuds föräldrar i delar av stadsdelen .	När endast de som går i förskola och skola i kommunal regi	insatser, för tonåringar finns ÖPP i en del skolor, tanken är att skapa ABC för tonårsföräldrar men tiden har inte räckt till.		
Målgrupp - ålder på barnen	Från barnets födelse till 17 års ålder	Ett generellt föräldrastöd ska erbjudas till föräldrar med barn 0-17 år. I projektet läggs fokus på föräldrar till 3-12-åringar.	Erbjuda generellt föräldrastöd till föräldrar med barn 0-18 år men fokus läggs initialt på föräldrar till 3-12-åringar.	Till alla barn ålder 0-17 år	Föräldrastödet kommer att rikta sig till barn 0-17 år.	
Andel barn vid projektstart 0-17 år	Totalt 25 872 barn dvs. ca 19 %. Kalmar: 20 %. Övriga kommuner mellan 17 % -20 %	Samtliga ingående kommuner/stadsdelar: 227 017 barn. Totalt ca 10 164 barn i Spånga-Tensta d.v.s.28 %. Samverkande kommuner och stadsdelar mellan 19 % -27 % (totalt 216 853 barn i samverkande kommuner och stadsdelar)	2008: Södertälje: 19 110 barn vilket utgör 25 % av invånarantalet. Uppskattningsvis 183 000 i samverkande kommunerna ca 20 % av invånarantalet.	2008: Umeåregionen totalt: 28 980 barn (20 % av totala inv.antalet) Umeå: 22 647 Bjurholm: 507 Nordmaling: 1433 Robertsfors: 1409 Vindeln: 1077 Vännäs: 1818	Totalt: 20,7% dvs. ca 37720 barn Växjö: 20,8% Övriga kommuner mellan 18,9%-22%	
Erfarenheter kring samverkan och föräldrastöd före projektstart	Det finns stort behov av föräldrastöd i de samverkande kommunerna. Inte minst i de mindre kommunerna där ungdomars bruk av alkohol är ett av	Samverkan via Familjecentralen, där föräldrarådgivning, BMM, BVC och öppna	M hj av studieförbunden satsning på Familjeverkstan (förskoleklasser). BVC erbjuder föräldrastöd på	Inom Umeåregionen finns erfarenhet av arbete med föräldrastödsgrupper inom kommunerna, landstinget och studieförbunden.	Växjö och Ljungby kommun är de kommuner som fram till nu arbetat mest med generellt föräldrastöd. Landstinget har lång erfarenhet genom	

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ
	tecknen på detta behov. Idag bedrivs grupper eller individuellt stöd inom familjecentraler eller mödrahälsovård, barnhälsovård, öppenförskola och socialtjänst där så gott som alla föräldrar är med.	förskolan ingår när det gäller åldersgrupp 0-12 år.	generell nivå till barn upp till 3 år (när ca 80 % av föräldrarna), via kommunens socialtjänst finns öppna verksamheter (familjecenter) men enbart ca 5 % av föräldrarna nås av föräldrastödsinsatser efter att barnen fyllt tre år. Kommunen har tidigare erbjudit bl. a Active Parenting, Komet, ÖPP, Vägledande samspel samt Föräldraverkstan (hösten09)	Inom landstingets "Salutsatsning" har förbättringsarbete gällande föräldrastöd påbörjats. Via studieförbundens verksamhet har Umeå kommun viss erfarenhet av att driva föräldrastödsgrupper till familjer med äldre barn.	föräldrastödsverksamheten på MVC, BVC.
Samverkande kommuner	Borgholm, Emmaboda, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Torsås	<u>Kommuner:</u> Botkyrka, Danderyd, Haninge, Huddinge, Södertälje, Nacka, Norrtälje, Sigtuna, Upplands Väsby, Vaxholm, Värmdö, <u>Stadsdelar i Stockholms stad:</u> Bromma, Farsta, Hässelby/Vällingby, Skarpnäck, Skärholmen, Rinkeby-Kista. Anger även samverkan med Södertälje kommun och Kalmar kommun	<u>Kommuner:</u> Botkyrka, Danderyd, Haninge, Huddinge, Nacka, Norrtälje, Salem, Sigtuna, Täby, Upplands Väsby, Vaxholm, Värmdö <u>Stadsdelar i Stockholms stad:</u> Bromma, Farsta, Hässelby/Vällingby, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Rinkeby/Kista	Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Vindeln, Vännäs	Totalt alla 8 kommuner i Kronobergs län: Alvesta, Lessebo, Ljungby, Tingsryd, Markaryd, Uppvidinge, Älmhult (samt Växjö)
Hur kommer kommun och forskningslärosäte	Via slutkonferens i Kalmar den 12 mars 2012.	PLUS-enheten vid Stockholms stad	Gemensam slutkonferens för	Har haft ett öppet dialogforum den 30	Resultaten och erfarenheter kommer att presenteras dels på

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ
att sprida resultat och erfarenheter från projektet?	<p>Vi kommer även att sprida vår rapport om socioekonomiska beräkningar av föräldrastödet via Kalmar kommuns hemsida. Rapporten kommer även att tryckas upp och spridas.</p> <p>Forskningslärosätet kommer att sprida resultat och erfarenheter genom rapporter och artiklar samt deltagande i nationella och internationella konferenser.</p>	<p>kommer att förvalta ABC-Alla Barn i Centrum och erbjuda utbildning av gruppledare och instruktörer. Instruktörerna kan sedan i sin tur utbilda gruppledare.</p> <p>Via lokal slutkonferens för projektet tillsammans med Södertäljes projekt.</p> <p>På lokal nivå anordnas seminarier när resultat från forskningen finns för spridning.</p> <p>Rapporter och artiklar samt deltagande i nationella och internationella konferenser.</p> <p>Familjecentralen i Spånga-Tensta tar årligen emot flera studiebesök och där kommer vi att presentera arbetet med ABC.</p> <p>Föreläsning om utvecklingsarbetet</p>	<p>Södertälje och Spånga-Tensta. Seminarium vid Folkhälsostämman våren 2012.</p> <p>Lokalt i Södertälje kommer vi att marknadsföra ABC metoden i samband med Medborgardagen 2012. Förra året besöktes den av 8500 personer var av ungefär en tredjedel är små barnsföräldrar.</p> <p>Spridning av arbetsättet är sedan beroende av besluten om i vilken takt metoden ska implementeras.</p> <p>Forskargruppen har redovisat planeringen för ett tiotal kommande rapporter som bygger på data från projektet</p>	<p>november 2011, där resultat och erfarenheter från de olika forskningsprojekten presenterades för politiker, praktiker och tjänstemän. I och med att vi även ingår i Utveckling och utvärdering av föräldrastöd (60-miljonersutlysningen) är inte arbetet avslutat utan fortlöper till årsskiftet 2013-2014. I samband med avslutandet av det projektet kommer en större spridningskonferens att hållas.</p> <p>Publicering av rapporter på svenska och artiklar i nationella och internationella vetenskapliga tidskrifter.</p>	<p>ett regionalt presidiummöte och för ledare inom föräldrastödsprogrammen den 25 maj 2012.</p> <p>Vi kommer sprida resultaten via flera olika media och forum, såväl gentemot vetenskapssamhället som till praktiken, exempelvis Folkhälsostämman, Förebygg.nu.</p> <p>Publicera resultat från projektet i internationella peer review journaler. Regional slutkonferens mars 2012.</p>

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ
		av ABC-Alla Barn i Centrum vid Folkhälsostämman 2012.			
Överväganden avseende barnens perspektiv	Vid val av föräldrastödsmetoder utgicks från ett barnperspektiv som innebar ett positivt förhållningssätt och att man inte skulle problematisera barnen Några kommuner har erbjudit barnaktiviteter när föräldrarna gått på Cope-kurs.	Komponenterna och innehållet i ABC-Alla Barn i Centrum är valda utifrån ett barnperspektiv. Syftet med ABC, att främja barns positiva utveckling, kommuniceras till föräldrarna under första träffen.	Se Spånga-Tensta.	Barnen har erbjudits besvara ett livskvalitetsformulär och djupintervjuer av barn planeras. En av forskarstudierna studerade på vilket sätt barnkonventionen fanns representerat i olika föräldrastöd genom att intervjua kursledare.	Samtliga föräldrastödsutbildningar är väl förankrade i barnkonventionen. Programmen som valts är respektfulla mot barnet och bygger på ömsesidig respekt, då det inte används några belönings-/besträffningsmetoder utan bygger på långsiktighet.
Övervägande avseende jämställdhet i hälsa	Diskuterat hur nå pappor i större utsträckning, ej hunnit genomföra särskild satsning.	Innehåll i ABC och dess träffar är med exempel som är formulerade könsneutralt. Har familjecentraler som utbildat pappor till pappagrupsledare i syfte att skapa mötesplatser för pappor och öka deras engagemang i föräldraskapet.	Se Spånga-Tensta.	Inga aktiva överväganden avseende jämställdhet i hälsa men de program och verksamheter som erbjuds är könsneutrala. Har en ambition att få med flera pappor i föräldragrupper och föreläsningar, bland annat genom att synliggöra papporna i marknadsföringsmateriale t.	Verksamhetens värdegrund är utformat för att nå alla föräldrar oavsett kön.
Överväganden avseende jämlikhet i hälsa	Fokuserat särskilt på utveckla insatser för utlandsfödda föräldrar, exempelvis utbildat somalisktalande och arabisktalande föräldrar att hålla egna Cope-kurser.	I utvecklingsarbetet med ABC har samarbetats med föreningar och SFI för att få föräldrar med olika bakgrund delaktiga i materialets utformning. SFI i	I utvecklingsarbetet med ABC har samarbetats med föreningar och SFI för att få föräldrar med olika bakgrund delaktiga i materialets utformning.	Har genom särskilda informationsmöten och genom riktade grupper, främjat föräldrar som varit svåra att nå tidigare. När det gäller föräldrar med invandrarbakgrund har satsningen legat på programmet "Barnen i	Har bland annat erbjudit kur för pappor i Aktivt föräldraskap. Föräldrar med invandrarbakgrund har haft möjlighet att ta del av kurser på sitt hemspråk. För att underlätta deltagande har barnomsorg erbjudits.

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ
		Spånga-Tensta kompletterade erbjudandet av föräldrastöd i ABC med en valbar kurs "Föräldraskap och hälsa" i syfte att ge mer kunskap om förebyggande hälsovård.		våra hjärtan".	
Resultat – goda exempel	<p>Bokcirkel för föräldrar om föräldrastöd – samarbete Vuxenskolan och Barnhälsovården – som viktig arena för rekrytering av föräldrar för andra former av föräldrastöd. Kan också användas som metod för sammanhållna föräldragrupper.</p> <p>Använt CRM (Community Readiness Model) som modell för att undersöka förändringsberedskap för implementering av generellt föräldrastöd.</p>	<p>Nytt föräldrastödsprogram ABC – Alla Barn i Centrum. Målgrupp föräldrar med barn 3-12 år. www.allabarnicentrum.se</p> <p>Tagit fram en Föräldraguide med information om aktiviteter för barnfamiljer samt stadsdelens föräldrastöd.</p> <p>Använt CRM som modell för att undersöka förändringsberedskap för implementering av generellt föräldrastöd.</p> <p>Föräldrastöd kommit med som politiskt nämndmål för 2012.</p>	<p>Nytt föräldrastödsprogram ABC – Alla Barn i Centrum. Målgrupp föräldrar med barn 3-12 år. www.allabarnicentrum.se</p> <p>Använt CRM som modell för att undersöka förändringsberedskap för implementering av generellt föräldrastöd.</p> <p>I Södertälje har fattats politiskt beslut att satsa på universellt föräldrastöd enligt projektets modell med påbörjad implementering under 2012.</p>	<p>Sammanhållet föräldrastöd genom Familjepeppen – se även www.familjepeppen.se</p> <p>Satsat på uppsökande verksamhet på förskolor, öppna förskolor för att nå föräldrar.</p> <p>Föreläsningar för föräldrar - ett bra sätt att rekrytera föräldrar till föräldragrupper.</p>	<p>Onlineutbildning för föräldrar med teoretisk utgångspunkt från ACT (Acceptance and commitment therapy).</p> <p>Tematiska föräldramöten – har bland annat utbildat 200 pedagoger i detta.</p> <p>Föräldrarnas dag - aktivitet med ca 1300 besökare totalt åren 2010 och 2011.</p>

PROJEKTKOMMUN	KALMAR	SPÅNGA-TENSTA SDF	SÖDERTÄLJE	UMEÅ	VÄXJÖ
Webbsidor	www.varmeochramar.se/	www.allabarnicentrum.se www.stockholm.se/oraldrakraft-spanga-tensta	www.allabarnicentrum.se http://www.sodertalje.se/Kommun-demokrati/Politik-och-paverkan/Agora/Ake-Martinsson/#	www.familjepeppen.se	www.detgodaforaldraskapet.se

Tabell 1. Rapporter/artiklar som publicerats i samband med forskningen		
Namn på rapport/artikel	Författare	Länk till rapport/artikel
Linköping – Linköpings universitet		
Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling: Rapport från tema Barn, Linköpings universitet	Sandin, Bengt och Bergnéhr, Disa	Tema Barns Rapportserie
Barnet, hemmet och skolan i ett socioekonomiskt utsatt bostadsområde.	Bergnéhr, Disa	I Aarsand, P. & Aarsand Assarsson, L. (red.), Familjeliv och lärande. Lund: Studentlitteratur. (2012, kommande)
What's at stake? The delicacy of presenting research results to local decision-makers.	Bergnéhr, Disa	Papper presenterat på konferensen Translating Health Related Research into Practice: Issues and Opportunities, November 9, 2011, The Sociological Medical Group, Coventry University, England.
Lärande Samspel – Ett manualbaserat skolprogram med barn- och relationsperspektiv och lokal anpassning i fokus.	Bergnéhr, Disa & Osvaldsson, Karin	Tema Barns Rapportserie
Vad tycker föräldrar om föräldrastöd – enkät i Valdemarsviks kommun	Möllerstrand, Anna, Gustavsson, Marie & Osvaldsson, Karin	Tema Barns Rapportserie
Föräldraskap - ett konstant samhällsproblem	Sandin, Bengt	Locus ,2, (2011) s. 58-72
Children and the Swedish Welfare State: From Different to Simillar.	Sandin, Bengt	I P. S. Fass & M Grossberg (Red.), (2011) Reinventing Childhood After World War II (s. 110–138). Pennsylvania: University of Pennsylvania press
Familjecentral – en plats för möten.	Gustavsson, Marie	Tema Barns Rapportserie
'Våga vara' – ett generellt föräldrastödsprogram till en riktad grupp.	Larsson, Lina	Tema Barns Rapportserie
Tänk om man tycker det är gott då? Elevers perspektiv på alkoholprevention.	Andersson, Kjerstin	Tema Barns Rapportserie

Stödjande sociala nätverk och livet som ny förälder.	Samuelsson, Tobias	Tema Barns Rapportserie
Kalmar – STAD/Karolinska Institutet		
Kartläggning av föräldrastöd 2009 - Kalmar, Borgholm, Emmaboda, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Torsås	Bengtsson, Malin, Leifman, Håkan & Lindberg, Lene	
Röster från Föräldrarna - En kartläggning av föräldrars erfarenheter och önskemål om föräldrastöd 2010 - Kalmar, Borgholm, Emmaboda, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Torsås	Raninen, Jonas & Leifman, Håkan	
Ovanåker – Uppsala universitet		
Support needs of expectant mothers and fathers: a qualitative study. Journal of Perinatal Education, 2012;21(1):36–44	Widarsson, M. Kerstis, B. Sundquist, K. Engström, G. Sarkadi, A.	
Offering Preventive Marital Educational Program (PREP) for Couples During Pregnancy: Self-Selection and Program Effects. Submitted to Journal of Marriage & Family Submitted.	Engsheden, N., Sarkadi, A., Fabian, H.	
Do father-friendly parental leave policies promote early father involvement? A review of Swedish fathers' participation in parental leave and child health services. In press Journal of Child and Family Studies 2012	Wells, M & Sarkadi, A	
Familjemiljön 0-2 år. I: Investera i barns hälsa (Bremberg & Eriksson, red). Gothia förlag, 2010	Sarkadi, A.	
Sjuhärads kommunalförbund – Göteborgs universitet		
–	–	–
Spånga-Tensta – STAD/Karolinska Institutet		
Kartläggning av föräldrastöd 2009 -Botkyrka -Farsta -Haninge -Huddinge -Hässelby-Vällingby	Bengtsson, Malin, Leifman, Håkan & Lindberg, Lene	

-Nacka -Sigtuna -Skärholmen -Spånga-Tensta -Södertälje -Upplands-Väsby - Vaxholm -Värmdö		
Röster från föräldrarna - En kartläggning av föräldrars erfarenheter och önskemål om föräldrastöd 2010 -Botkyrka -Farsta -Haninge -Huddinge Hässelby-Vällingby -Nacka -Sigtuna -Skärholmen -Spånga-Tensta -Södertälje -Upplands-Väsby -Vaxholm -Värmdö	Raninen, Jonas & Leifman, Håkan	
Parental support at a municipal level- relevance, differences and correlation concerning municipal structural work and parental support in 21 municipalities and town districts in the counties of Kalmar and Stockholm	Bengtsson, M	
Södertälje – STAD/Karolinska Institutet		
Kartläggning av föräldrastöd 2009 -Botkyrka -Farsta -Haninge -Huddinge -Hässelby-Vällingby -Nacka -Sigtuna -Skärholmen -Spånga-Tensta -Södertälje -Upplands-Väsby - Vaxholm -Värmdö	Bengtsson, Malin, Leifman, Håkan & Lindberg, Lene	
Röster från föräldrarna - En kartläggning av föräldrars erfarenheter och önskemål om föräldrastöd 2010	Raninen, Jonas & Leifman, Håkan	

-Botkyrka -Farsta -Haninge -Huddinge Hässelby-Vällingby -Nacka -Sigtuna -Skärholmen -Spånga-Tensta -Södertälje -Upplands-Väsby -Vaxholm -Värmdö		
Parental support at a municipal level- relevance, differences and correlation concerning municipal structural work and parental support in 21 municipalities and town districts in the counties of Kalmar and Stockholm	Bengtsson, M	
Tjörn – Göteborgs universitet		
-	-	-
Uddevalla – Uppsala universitet, Linköpings universitet		
Co-producing public services in sparsely populated areas: A Swedish case study. Submitted	Abbasian, Saeid & Sarkadi, Anna	
Barnmorskor ser bristerna i föräldrautbildningen och är beredda att förnya sig.	Åhman, Annika & Sarkadi, Anna	Läkartidningen, debatt på webben 2011-05-13, http://www.lakartidningen.se/07engine.php?articleId=16514
Förebyggande föräldrastöd och tvärasektoriell samverkan	Bergnéhr, Disa	http://www.tema.liu.se/tema-b.Tema Barns rapportserie .
En bra förälder	Bergnéhr, Disa	Locus, 4/10: 30-49, 2010
Mission impossible - samverkansprocessen som tog en annan väg	Erlandsson, Henrik	Magisteruppsats i hälsopedagogik, Högskolan Väst/ Uppsala universitet, 2012
Forskningsrapport för Uddevalla projektet 2010-11	Backman, Anna, Abbasian, Saeid , Varga, Gabriella & Sarkadi, Anna	www.akademiska.se/foraldrastod
Umeå – Umeå universitet		
Effekter av generellt föräldrastöd avseende föräldrakompetens,	Löfgren, Hans, Nilsson, Karin, Petersen, Solveig & Hägglöf,	www.umu.se ; enheten för barn- och ungdomspsykiatri

stress i föräldraroll samt föräldrars och barns psykiska hälsa	Bruno	
Växjö – Örebro universitet		
Ömsesidig respekt	Koutakis,N & Stattin,H	
Aktivt föräldraskap	Koutakis,N & Stattin,H	

Tabell 2. Namn på planerade rapporter/artiklar som kommer att publiceras efter projektets slut	Författare
Linköping – Linköpings universitet	
Teaching Conditions and School Organisation A Critical Inquiry into programs for teacher's professional development. Till: Scandinavian Journal of Educational Research	Osvaldsson, Karin & Bergnéhr, Disa
Schooling and caring: manual based programs and the child perspective. Till: Scandinavian Journal of Public health	Bergnéhr, Disa & Osvaldsson, Karin & Sandin, Bengt
Postpartum and Beyond. Social Support Networks and the Transition to Parenthood. Till Nordic Social Work Research.	Samuelsson, Tobias
Implementing Manual based support program in a Swedish School Context. Till: Ethnography and Education	Bergnéhr, Disa & Osvaldsson, Karin
Manualbaserade föräldrastödsprogram i skolan. Till: Pedagogisk Forskning i Sverige/Pedagogisk tidskrift	Bergnéhr, Disa & Osvaldsson, Karin
Personalens syn på föräldrar och föräldrastöd genom familjecentraler. Till: Socialvetenskaplig tidskrift/Nordic Social Work Research	Gustavsson, Marie
Föräldrars syn på föräldrastöd genom familjecentraler.	

Till: Children & Society	
Kalmar – STAD/Karolinska Institutet	
Parental interest and active participation in parental support	Leifman H, Raninen J, Bengtsson M, Skärstrand E
Parental experiences of participation in parenting groups	Lindberg L, Bengtsson M, Raninen J, Leifman H
Community Readiness and parental support	Lindberg L, Åhström M
Readiness and structure at baseline-comparison of two instruments to measure municipal prerequisites	Bengtsson M, Leifman H, Lindberg L
A follow-up study of the implementation of parental support - and the importance of municipal prerequisites	Bengtsson M, Lindberg L, Leifman H
Ovanåker – Uppsala universitet	
D-opsats: Införandet av pappagrupper	Johansson, Lisa
Var är papporna? En kvalitativ intervjustudie med fäder i glesbygd - planeras till tidskriften Barns temanummer om föräldrastöd	Varga, Gabriella
Ett rum för integration - en grounded theory analys. Till tidskriften Barns temanummer om föräldrastöd	Bokström, Pär
Sjuhärads kommunalförbund – Göteborgs universitet	
Implementering av den nationella strategin av föräldrastöd – vad säger folkhälsoplanerna om vad som främjar och vad hindrar	Thorslund Karin, Axberg Ulf & Johansson-Hanse Jan
Vad vill föräldrarna ha? Vet de vad vi erbjuder? – Om universellt föräldrastöd i 15 kommuner	Thorslund Karin, Axberg Ulf & Johansson-Hanse Jan
Specifik rapport till kommunerna i Sjuhärad/Södra Älvsborg - ännu ej namngiven	Thorslund Karin & Axberg Ulf
FoU-rapport om effekterna av utbildningsinsats för personal inom förskola/mvc/bvc, 2013	FoU Sjuhärad Valfärd

Spånga-Tensta – STAD/Karolinska Institutet	
Parental interest and active participation in parental support	Leifman H, Raninen J, Bengtsson M, Skärstrand E
Parental experiences of participation in parenting groups	Lindberg L, Bengtsson M, Raninen J, Leifman H
Community Readiness and parental support	Lindberg L, Åhström M
Readiness and structure at baseline-comparison of two instruments to measure municipal prerequisites	Bengtsson M, Leifman H, Lindberg L
A follow-up study of the implementation of parental support - and the importance of municipal prerequisites	Bengtsson M, Lindberg L, Leifman H
Evaluation of a universal parenting program: Validity and psychometric properties of parental rating scales	Enebrink P, Jalling C, Skärstrand E
The development and implementation of a universal parenting program	Lindberg L, Åström M, Skärstrand E, Raninen J
The effectiveness of a universal parenting program	Enebrink P, Benevestito Matsson V, Danneman M, Skärstrand E, Jalling C, Lindberg L
Program fidelity	Lindberg L, Lindskog J, Sukotjo C, Åhström M
Program fidelity in relation to effectiveness of a universal parenting program	Mautner A, Enebrink P, Skärstrand E, Jalling C, Lindberg L
Södertälje – STAD/Karolinska Institutet	
Parental interest and active participation in parental support	Leifman H, Raninen J, Bengtsson M, Skärstrand E
Parental experiences of participation in parenting groups	Lindberg L, Bengtsson M, Raninen J, Leifman H
Community Readiness and parental support	Lindberg L, Åhström M
Readiness and structure at baseline-comparison of two instruments to measure municipal prerequisites	Bengtsson M, Leifman H, Lindberg L

A follow-up study of the implementation of parental support - and the importance of municipal prerequisites	Bengtsson M, Lindberg L, Leifman H
Evaluation of a universal parenting program: Validity and psychometric properties of parental rating scales	Enebrink P, Jalling C, Skärstrand E
The development and implementation of a universal parenting program	Lindberg L, Åström M, Skärstrand E, Raninen J
The effectiveness of a universal parenting program	Enebrink P, Benevestito Matsson V, Danneman M, Skärstrand E, Jalling C, Lindberg L
Program fidelity	Lindberg L, Lindskog J, Sukotjo C, Åhström M
Tjörn – Göteborgs universitet	
Implementering av den nationella strategin av föräldrastöd – vad säger folkhälsoplanerna om vad som främjar och vad hindrar	Thorslund, Karin, Axberg, Ulf & Johansson-Hanse, Jan
Vad vill föräldrarna ha? Vet de vad vi erbjuder – Om universellt föräldrastöd i 15 kommuner.	Thorslund, Karin, Axberg, Ulf och Johansson-Hanse, Jan
Specifik rapport till kommunerna i Tjörn och Sjuhäradsödra Älvsborg – ännu ej namngiven	Thorslund, Karin och Axberg, Ulf
Uddevalla – Linköpings universitet, Uppsala universitet	
Universal parent support services in a Swedish municipality: Assigned and claimed responsibilities.	Bergnéhr, Disa
”Vad händer när projektet tar slut?” En studie av implementeringen av förebyggande föräldrastödsinsatser i en kommuns ordinarie verksamhet. Magisteruppsats i Socialt arbete. Linköpings universitet. 2012.	Anida Dzuho
Umeå – Umeå universitet	
Facilitating Implementation of Child Development Programs	Westerlund, Anna, Garvare, Rickard, Eurenus, Eva & Ivarsson, Anneli
Att skolas till förälder. - Föräldrastödsprogrammen; Cope,	Lindström, Anders

Aktivt föräldraskap, Familjeverkstan och Family-labs tillämpning i praktiken	
Hur uttrycks barnkonventionen i olika föräldrastödsprogram – intervjuer med kursledare	Olsson, Johanna
Rational and professional or emotional and 'good enough': Parents using different discourses on parenthood within a parent education program	Widding, Ulrika
Somewhere between the supernanny and the curling parent: Parents narrating their everyday life and need of support	Widding, Ulrika
Young parents to bee´s intentions to participate in parenting groups at CWC	Hjelte, Jan
From thought to action - what influences young parent´s inclination to persue their intention to enroll parenting groups at CWC	Hjelte, Jan, Hyvönen Ulf & Sjöberg, Magdalena
Can perceived competence in parenting role be improved by general parent management programs?	Löfgren, Hans, Nilsson, Karin, Petersen, Solveig & Hägglöf, Bruno
Effects of general parent management programs on child mental health	Löfgren, Hans, Nilsson, Karin, Petersen, Solveig & Hägglöf, Bruno
Effects of parent management programs: The importance of methods and sociodemographic correlates	Löfgren, Hans, Nilsson, Karin, Petersen, Solveig & Hägglöf, Bruno
Children's´ notions of parent managements programs	Löfgren, Hans, Nilsson, Karin, Petersen, Solveig & Hägglöf, Bruno
Växjö – Örebro universitet	
Anida Dzuho	Tilton-Weaver,L
Vad vill föräldrarna?	Koutakis,N
Connect (u)	Stattin,H

